

ZPRAVODAJ

UNIVERZITY PARDUBICE

číslo 10, PROSINEC 1997

Rektorský den a Den boje studentů za svobodu a demokracii 17. Listopadu

Na Den boje studentů za svobodu a demokracii, pondělí 17. listopadu, vyhlásil rektor Univerzity Pardubice prof. Oldřich Pytela pro všechny studenty univerzity rektorský den. Den studentstva se slavil hned několika akcemi.

Již tradičně probíhalo po celý den množství sportovních aktivit, organizovaných katedrou tělesné výchovy, s jejichž průběhem nás seznamuje ve svém článku vedoucí katedry Mgr. Förstlová, ředitelka sportovního dne.

V podvečerních hodinách pak Studentská rada Univerzity Pardubice zorganizovala vzpomínkovou manifestaci k připomenutí událostí roku 1989 a mezinárodního dne studentstva.

Spolu s ostatními spoluobčany, zejména mládeží, se studenti univerzity sešli na Pernštyňově náměstí před Magistrátem města Pardubic, aby v 17 hodin 11 minut studentskou hymnou začalo vzpomínání s tradiční rekvizitou - svíčkami. Studenty a spoluobčany pozdravili: poslankyně Senátu Parlamentu ČR doc. MUDr. Jaroslava Moserová, DrSc., rektor univerzity prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc., primátor Ing. Libor Slezák, CSc., ředitel VČ divadla Gustav Skála a ředitel gymnázi a RNDr. Josef Kubát. Atmosféru podvečera doplnilo písněmi vystoupení pardubického pěveckého sboru Gaudium. Pobyt studentů na náměstí vyvrcholil sólovým zpěvem české národní hymny v podání člena souboru Gaudium. Symbolický průvod studentů se svíčkami v ruce a za účasti zástupců vedení univerzity pak prošel uličkami

Starého města a zamířil do Polabin k vysokoškolským kolejím.

(vw)

Přinášíme Vám plné znění projevu rektora Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřicha Pytely, DrSc., předneseného na vzpomínkové manifestaci na Pernštýnově náměstí v pondělí 17. listopadu 1997:

Vážení účastníci tohoto shromáždění, paní a pánové,

dnes je 17. listopadu a my jsme se shromáždili při příležitosti významných výročí. V lidském životě, stejně tak jako v životě společnosti, jsou výročí příležitostmi ke vzpomínkám a bilancování, ale též ke zveřejňování závazků a předsevzetí. Vzpomínat je třeba proto, abychom nezapomněli. Abychom nezapomněli na hrdiny a oběti, ale také na zločince, kteří je do tohoto postavení přivedli. Hodnocení u dálostí v kontextu vývoje společnosti je sice doménou historiků a politiků, nicméně je to akt nezbytné sebereflexe a k výročím patří. K závazkům a předsevzetím však nemám nejlepší vztah. Nerad vzpomínám na dobu, kdy závazky byly téměř existenční nutností. Ta doba je našťastí pryč, a to i díky 17. listopadu 1989, jehož výročí si dnes rovněž připomínáme.

Den s datem 17. listopadu se však stal významným o 50 let dříve. Protesty v roce 1939 byly namířeny proti nacistické okupaci. Při nich byl 28. října smrtelně zraněn student lékařské fakulty Jan Opletal a jeho pohřeb 15. listopadu se stal protinacistickou demonstrací. V noci ze 16. na 17. listopad 1939 bylo 9 studentských předáků popraveno, několik tisíc studentů posléze odvezeno do koncentračních táborů a če s ké vysoké školy zavřeny. Byl to tragický den pro českou inteligenci a český národ vůbec. Následně byl v roce 1941 vyhlášen 17. listopad Mezinárodním dnem studentstva. V dobách reálného socialismu byl tento význačný den slaven často ryze účelově, ve smyslu solidarity studentů celého, či spíše ideologií spřáteleného světa. Vývoj událostí roku 1989 dal oslavám 17. listopadu zcela jiný ráz, oslavy samy pak skončily známým zásahem na Národní třídě v Praze. Byl to začátek pádu moci, která jako argumenty v dialogu s občany používala obušky, slzný plyn a vodní děla. Výročí 17. listopadu bylo posléze přejmenováno na Den boje studentů za svobodu a demokracii.

Obě události, kromě stejného data v roce, spojuje jedno - význačnou úlohu hráli studenti, především studenti vysokých škol. Studenti jsou odjakživa radikálnější složkou společnosti. Mají k tomu totiž řadu předpokladů. Sledují události, rychle chápou podstatu věcí a nenechají se proto snadno manipulovat. Dospívají ve svobodném akademickém prostředí, které jim nebere odvahu typickou pro mládí. Nejsou zatíženi negativní zkušeností, nepřipouštějí si proto příliš ani možné dopady svých činů. Vzhledem k přirozenému soustředění v několika málo centrech jsou schopni se rychle organizovat. Kromě toho mají, nebo si dovedou z ískat podporu dalších členů akademické komunity, především svých učitelů, a v případě potřeby i

dalších skupin obyvatel. V tom je jejich síla, kterou si žádný režim nedovolí podcenit. Jak ukazují dějiny, tato síla se jakoby vybíjí ve vlnách, často v generacích a vlnách, spojených s cykly krize a katarze společnosti. Společnost obvykle historickou úlohu i potenciální sílu studentů oceňuje, příliš si je však nehýčká. Mám tím na mysli především finanční prostředky určené pro školství, vysoké školství zejména. Rozpočet na rok 1998 je v tomto smyslu alarmující a bojím se, aby studenti raději než do nevytopených poslucháren a prázdných laboratoří nešli spíše do ulic.

Paní a pánové, omlouvám se za tyto chmurné úvahy. Obrátím proto raději vaši pozornost k události, jejichž němým svědkem bylo i nedaleké prostranství před divadlem, k události listopadu 1989. Jako rektor Univerzity Pardubice, školy navazující na tradice tehdejší Vysoké školy chemicko-technologické, i jako přímý účastník oněch bouřlivých dnů uvedu stručně některé důležité momenty spojené s naší školou. Pro osvěžení paměti jsem si znovu přečetl záznam událostí, které byly péčí aktérů stávkové na paměť budoucím generacím zaznamenány jako tzv. Stávkový deník studentů VŠChT Pardubice.

Záznamy začínají datem 19. listopadu, kdy se první studenti dozvídají zprávy o masakru na Národní třídě v Praze. Byly sepsány petice odsuzující zásah. Další den, v pondělí 20. listopadu, se ještě téměř normálně učilo. Události však již dostávaly rychlý spád - studenti začali vyjet dříve s vedením školy, bylo kontaktováno vedení Východočeského divadla a na večer svoláno na koleje shromáždění. Před divadlem se od večerních hodin shromažďovali lidé, většinou opět studenti. Místo večerního představení herci přečetli své prohlášení, v němž vyslovili svůj nesouhlas se zásahem na Národní třídě a podporu studentům.

Stávková na VŠChT byla vyhlášena na základě hlasování v dopoledních hodinách v úterý 20. listopadu. Byl ustanoven 15ti členný stávkový výbor ze zástupců všech ročníků, který se snažil vývoj událostí na škole řídit. Téhož dne před školu přišlo celé pardubické gymnázium, které takto vyjádřilo svoji podporu. Večer se před divadlem konalo shromáždění, na kterém naši studenti přečetli sedm požadavků zahrnujících ustanovení nezávislé komise pro vyšetření událostí ze 17. listopadu, odstoupení řady politiků, zrušení vedoucí úlohy KSČ, propuštění politických vězňů, dodržování lidských práv a zahájení všelidové diskuse o společenské situaci. Poté následoval průvod městem.

Z dalších dnů vzpomínám na čtvrtek 23. listopadu, a to jako na den krizový. Všichni aktéři si uvědomili, že situace je vážná, a začali jednat. Do Pardubic přijeli agitovat pražští herci - Boris Rösner a Jana Hlaváčová, ale také zástupci vrcholové exekutivy. Aktivizovalo se i ZO KSČ a vedení školy. Shromáždění před divadlem dostalo organizovanější charakter, kromě jmenovaných herců vystoupili i představitelé tehdejší Národní fronty, jimi prezentované názory však byly účastníky odmítnuty. Večer se ve škole jeden ze studentů psyc hicky zhroutil. Cítil jsem ve vzduchu provokaci, ale naštěstí se nic vážného nestalo.

Zásadní zvrat přinesly až další dny. Páteční zasedání ÚV KSČ, nedělní jednání delegace vlády vedené Ladislavem Adamcem s představiteli OF v čele s Václavem Havlem, pondělní

generální stávka. Po prvním týdnu však veřejné dění neustalo a ani studenti neukončili svoji stávku, jak se původně předpokládalo. Teprve ustanovení vlády národního porozumění a zvolení Václava Havla prezidentem v závěru roku přinesly jistotu, že vývoj je již nezvratný. Jedna z nejdelších stávek v této zemi mohla skončit. Odpovědnost za další vývoj převzali představitelé OF, začala politika všedního dne. Pro mě překvapivě byl naplněn známý slogan, že politická změna trvá 6 měsíců, pokračující ovšem tvrz e ním, že ekonomická změna trvá 6 let a společenská let 60. V rozvíjení odkazu sametové revoluce akcentující demokratickou a tolerantní společnost svobodných lidí jsme tedy ještě na začátku.

Vážení účastníci tohoto shromáždění, nevím, zda je to jen souhra náhod, nebo osud, že řada událostí významně ovlivňujících novodobé dějiny této země se stala právě v podzimních měsících. Snad krátící se dny způsobují, že lidé mají více času přemýšlet o sobě, o společnosti a svém místě v ní. Snad i proto nelitují námahy, aby svou osobní přítomností na výročních shromážděních podtrhli význam událostí, které pro ně něco znamenají. I vy patříte mezi ně, i vy patříte mezi ty, pro které výročí s datem 17. listopadu něco znamená. Děkuji vám za to.

Rektor
prof. Ing. Oldřich Pytela, Drsc.

Rozhovor rektora se studenty pro Pardubické noviny

(vyšlo v sobotu 15. listopadu 1997)

Pane rektore, blíží se 17. listopad, významné datum české demokracie. I když je z roku 1968 známější spíše srpen, přesto by mohlo být zajímavé srovnat listopad 68 a 89.

To je poněkud nezvyklá otázka, snad spíše pro historiky. Navíc je oněch 21 let v lidském životě dlouhá doba, úhly pohledu se mění s věkem a nabytou zkušeností. V roce 1968 mně bylo osmnáct let a tehdejší dobu jsem prožíval velmi intenzivně. V roce 1968 šlo o změny v režimu, které byly společností v té době vnímány jako podstatné, v odstupu let se mně to již tak nejeví. Následky ovšem významné byly. Naopak v roce 1989 šlo o změnu režimu, a tuto změnu stále cítím jako zásadní, v mém životě dokonce svým způsobem jako převratnou. Konkrétně na listopad 1968 si nevzpomínám příliš zřetelně, spíše jen v kontextu tehdejších událostí, tedy především doby po 21. srpnu. Listopad 1968 byl již začátkem návratu, začátkem šedivé a smutné doby. Vzpomínky na listopad 1989 jsou mnohem živější, stále si vybavuji pocit něčeho důležitého a touhu po tom, aby to dobře dopadlo. Byla to doba spojená s nadějemi, možná až příliš velkými nadějemi, které se u mnohých posléze proměnily v deziluzi. Byla to doba, která nutila zaujímat jednoznačná stanoviska a rozhodnutí, často na celý život. Listopad 1989 byl podle mě začátkem nové a doufejme že lepší etapy vývoje tohoto státu, vykročením kupředu.

Jaký je váš názor na pravdivost informací v tisku před a po listopadu 1989?

Pravdivost je široký pojem. Pokud jde o zpravodajství před rokem 1989, bylo účelově filtrováno, publicistika byla vstřícně poplatná ideologii vládnoucí třídy. Po listopadu nastal obrat, informací najednou bylo mnoho, někdy až příliš, publicistika často nekriticky obdivná k dříve odříkanému, snad i trochu poplatná disidentským letům. V současné době již došlo ke změně, tisk našel svoje místo. Co mně ovšem vadí, je krátkodechá honba za senzací. Snad v životě existuje i něco jiného než mediální zviditelňování politiků (aby na ně svět nezapomněl, což u většiny stejně udělá), či nehody a kriminalita. Ale abych se držel otázky, cítím snahu zveřejňovat maximálně objektivní, či, chcete-li, pravdivé informace. Přestože si tu a tam v tisku přečtu něco, co neodpovídá mým znalostem nebo zážitkům účastníka, nemyslím, že by to bylo záměrem. Podle mě je to trochu neprofesionalitou, situace se však nepochybně stále lepší.

Jaký je váš názor na roli studentů v událostech listopadu 1968 a 1989?

Role studentů v listopadu 1968 byla spíše podružná, i když i tehdy studenti vysokých škol stávkovali. Byla přerušena výuka a vysokoškoláci vyhlásili 10 bodů, v nichž mj. požadovali splnění Akčního programu KSČ, svobodu kulturního projevu a vědeckého bádání, vyslovili nesouhlas s tzv. kabinetní politikou. Motorem změn však nebyli. V listopadu 1989 se jednalo o vyvrcholení vývoje ve společnosti, u studentů pak o spontánní reakci na nevybíravé praktiky režimu. V prvních dnech a měsících po 17. listopadu 1989 byli studenti, především vysokoškolští, zcela jistě hnací silou událostí. Umožnila jim to známá revolučnost mládí a současně nezažitý strach z možných důsledků. Jsem přesvědčen, že bez jednoznačně deklarovaného postoje a aktivity studentů by ke změnám nedošlo.

Co byste popřál studentům do let budoucích?

Především aby se nebáli a byli odvážnější při prezentování a prosazování svých názorů. Podle mého názoru kredit studentů získaný jejich rozhodným vystoupením v listopadu 1989 poněkud devalvoval, zájem o věci veřejné poněkud ochabl. Zažil jsem to například při svém nástupu do funkce rektora v únoru letošního roku, kdy neexistoval orgán reprezentující studenty naší univerzity. S nostalgií jsem přitom vzpomínal na dobu krátce po listopadové revoluci. Naštěstí je vývoj v tomto směru pozitivní, i když o řadě problémů, které studenty trápí, se dovídám spíše prostřednictvím osobních kontaktů než oficiální cestou.

Dále bych studentům přál kvalitní školství. Jsem osobně přesvědčen, že úloha vzdělávání je ve společnosti podceňována. Jedním z projevů je nedostatečné financování školství, vysokých škol zejména, což ve svých důsledcích může vést k nezvládnutelnému poklesu kvality vzdělávání. V tuto chvíli mohu jen parafrázovat výrok jednoho středověkého kverulanta - a přece se učí, zatím snad i kvalitně.

V neposlední řadě studentům přeji dobré uplatnění v životě. Možná že to zní jako fráze, ale je to myšleno zcela vážně. V tomto ohledu jsem optimistou a věřím, že si naši studenti své důstojné místo v našem občas nedůstojném světě najdou.

prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc.

Sportovní den k příležitosti Dne boje studentů za svobodu a demokracii 17. Listopadu

Již tradičně katedra tělesné výchovy Univerzity Pardubice pořádala na počest 17. listopadu řadu sportovních akcí. Rektorský den využil každý ze studentů po svém. Poděkování KTV patří především těm, kteří se zúčastnili sportovních klání a oslavili tento významný den v duchu fair-play, přátelství a solidarity.

Akce probíhaly na třech různých sportovištích po celý den. V tělocvičnách UPa se konal přebor univerzity v basketbalu, turnaje ve stolním tenisu, badmintonu, halovém fotbalu a propagační utkání "učitelé - studenti" ve volejbalu. Děvčata ocenila zejména možnost protáhnout svá těla v blocích aerobiku. V městských lázních proběhl přebor univerzity v plavání a v areálu vodních sportů UPa u Labe se uskutečnil již 12. ročník závodů ke "Dni boje studentů za svobodu a demokracii" o standartu rektora Univerzity Pardubice v přespolním běhu na 5 000 m a v branném vodáckém závodě smíšených dvojic. Ve čtvrtek proběhl dodatečně 3. ročník přeboru UPa v benchpressu.

Příjemným okamžikem celého dne bylo udílení "Poděkování" rektora univerzity prof. Ing. Oldřicha Pytely, DrSc. nejlepším sportovním reprezentantům Univerzity Pardubice a předání poukázky na nákup knihy dle vlastního výběru.

Výsledky soutěží:

Badminton (dvouhry) - pořadí

1. Ing. T. Černohorský - zaměstnanec UPa
2. Ing. J. Švígler - doktorand
3. Ing. R. Bína - doktorand

Basketbal - pořadí fakult

1. FchT
2. FES a ÚJHS
3. DFJP

Halový fotbal - pořadí fakult

1. DFJP A družstvo
2. FES
3. DFJP B družstvo

Stolní tenis - dvouhry

- pořadí registrovaných hráčů

1. M. Kubrt - 1. r. FES
2. R. Novák - 5. r. FES
3. R. Daněk - 3. r. DFJP

- pořadí neregistrovaných hráčů

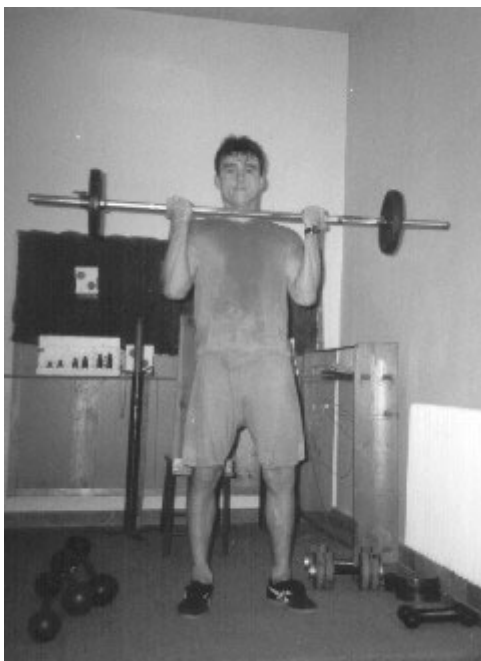
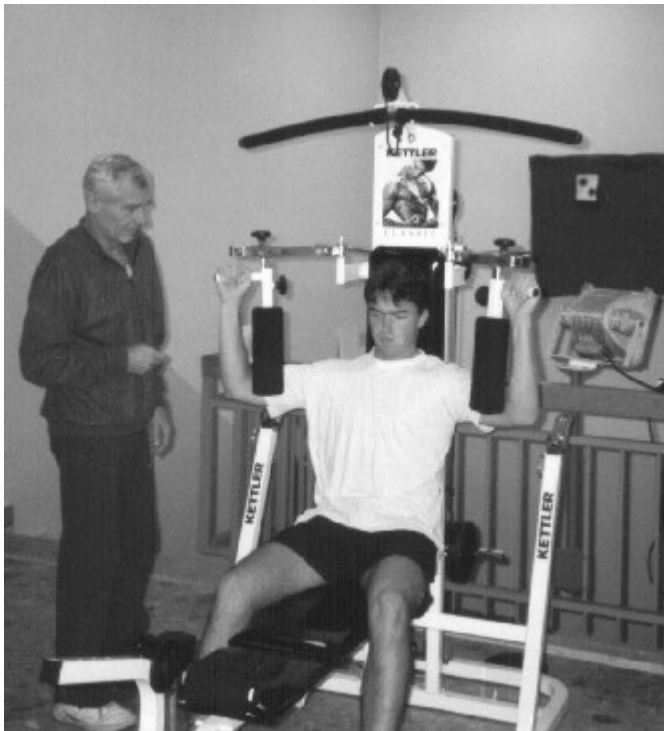
1. D. Veselý - 5. r. FchT
2. R. Hanus - 4. r. DFJP
3. O. Hrabík - 5. r. FchT

- čtyřhry - pořadí -

1. P. Špindlerová 2. r. FES - R. Novák 5. r. FES

Volejbal - "učitelé-studenti"

3 : 1 po setech 15 : 11, 11 : 15, 15 : 6,
15 : 9

sestava vítězů:

doc. Ing. P. Mikulášek, CSc., Ing. J. Bouchal, Ing. R. Bína, Ing. B. Janovský, Ing. B. Trlida,
Ing. D. Micák

Přespolní běh

- pořadí muži

1. V. Kelner, čas 14:47
2. P. Kolek
3. O. Marek

- pořadí ženy

1. P. Velikovská, čas 17:11

Branný vodácký závod smíšených dvojic

1. Jurenka - Rejzková, čas 14:06

Mgr. Lucie Förstlová
ředitelka sportovního dne, katedra tělesné výchovy UPa

Otevření nové Univerzitní knihovny

V úterý 25. listopadu 1997 v 10,30 hodin byla přestřižením pásky otevřena nová budova Univerzitní knihovny Univerzity Pardubice. Slavnostního aktu se na pozvání vedení Univerzity Pardubice v čele s rektorem profesorem Pytelou zúčastnil primátor města Pardubic Libor Slezák a osmdesát dalších hostů z partnerských univerzit, knihoven, významných firem a institucí, poslanců a zástupců města a regionu.

Vystoupení Vysokoškolského uměleckého souboru pod vedením dirigenta Jiřího Kožnara dvěma částmi Sanctus a Benedictus ze mše Missa Brevis zahájilo působivě slavnostní událost. Po úvodních projevech rektora Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřicha Pytely, DrSc. a primátora města Pardubic Ing. Libora Slezáka, CSc., jejichž plný text přinášíme, přizval moderátor slavnostního aktu prorektor doc. Ludwig oba představitele k přestřižení pásky a zahájení provozu nové budovy. Pan rektor Pytela pronesl slavnostní přípitek a pozval přítomné hosty k prohlídce budovy a seznámení se s nabízenými knihovnickými službami, na jehož konci čekal hosty neformální společenský koktejl.

Odpoledne program pokračoval otevřením a prohlídkou knihovny pro akademickou obec a všechny zaměstnance univerzity, při kterém rektor pronesl krátký projev a vedoucí Univerzitní knihovny Mgr. Iva Prochásková seznámila přítomné se škálou nabízených knihovnických služeb a prostorami nové knihovny.

Byla tak završena I. etapa výstavby Univerzitní knihovny, která byla postavena dle architektonického návrhu Ing. arch. Jana Třeštíka a jejíž základní kámen byl položen 11. dubna 1996 za účasti tehdejšího ministra školství, mládeže a tělovýchovy Ivana Pilipa. Objekt vybudovaný za 78 milionů korun společností Východočeská stavební s.r.o. Solnice byl předán Univerzitě Pardubice v září t.r. V současnosti v ní je přestěhováno 50 tisíc svazků knižního fondu z celkového množství 145 tisíc. Pro interní uživatele univerzity byla Univerzitní knihovna otevřena ve zkušebním provozu již od pondělí 10. listopadu. Po oficiálním otevření může od 1. prosince využívat služeb Univerzitní knihovny i odborná

veřejnost z regionu. Všichni budou jistě spokojeni nejen s vysokou kulturností a komfortem prostředí Univerzitní knihovny, ale i jejími knihovnickými službami.

(vw)

Projevy rektora k otevření Univerzitní knihovny . . .

Vzácní hosté, paní a pánové,

na úvod mého vystoupení mně dovoluje citát: "Když naše geny už nemohly ukládat všechny informace potřebné pro přežití, pozvolna jsme vynalezli mozky. Avšak pak přišla doba - snad před deseti tisíci let - kdy jsme potřebovali vědět víc, než bylo možné uložit do mozku. A tak jsme se naučili ukládat obrovská množství informací mimo naše těla. Pokud víme, jsme jediným druhem na této planetě, který vynalezl komunální paměť, jež není uložena ani v našich genech, ani v našich mozcích. Klad této paměti se nazývá knihovna." To jsou slova Carl Sagana, ředitele Laboratoře planetárního výzkumu na Cornellově univerzitě v Ithace. Tato slova můžeme použít v odpovědi na otázku, která nás při této příležitosti jistě napadá - proč potřebujeme knihovny? Není to však odpověď úplná. Informace přece neshromažďujeme jenom proto, abychom je uchovávali, ale především proto, abychom je využívali, především ve prospěch svůj i prospěch veřejný.

Věděli to i
Ptolemaiovci, řečtí
králové, kteří za
své vlády vytvořili
největší a
neslavnější
knihovnu
starověku
uchováající 700
000 svitků.
Ptolemaiovci
nejenom horlivě
shromažďovali
různé znalosti, ale
podporovali a
financovali
vědecký výzkum a
získávali tak nové
poznatky. Byli
moudří a jejich
říše proto kvetla.
Pak přišli jiní,
méně moudří, a z
legendární
knihovny přežilo
do dneška jen
několik
práchnivějších
staveb, z kdysi
největšího města

světa se stalo
jedno z mnoha
měst této planety.

Přešla staletí, informace se staly zbožím, právo na informace základním právem člověka. Velké světové knihovny obsahují milióny svazků s ekvivalentem zhruba 1014 bitů slovních informací a snad 1015 bitů obrazových informací. Je o 10 tisíc krát víc, než máme ve svých genech, a snad 10 tisíc krát víc, než máme ve svých mozcích. Říká se, že množství informací, k nimž máme přístup, je mírou naší inteligence. Já bych spíše řekl, že to není míra, ale potenciál naší inteligence. Obrovský potenciál. A je jenom na nás, abychom ho vhodně využili.

Jako důkaz úcty lidstvo odedávna stavělo chrámy. A knihovna, to je takový chrám - chrám vědění. My, dnes a zde, otevíráme také chrám - novou budovu Univerzitní knihovny. Věřím, že nejen mě její krásná architektura oslovuje a možnost se tu vzdělávat bytostně těší. To, že jsme dnes účastni slavnostního otevření, je výsledkem úsilí a kvalitní práce mnoha lidí. Za všechny jmenujme doc. Ing. Ladislava Koudelku, DrSc., který v tehdejší funkci prorektora s iniciativou výstavby knihovny přišel a prosadil ji, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky jako investora, projektanta Ing. Arch. Jana Třeštíka a společnost Východočeská stavební Solnice v čele s generálním ředitelem Mgr. Miroslavem Boštíkem, která stavbu provedla. Všem těmto osobnostem a institucím, ale i dalším nejmenovaným, kteří svojí prací přispěli ke zdaru díla, touto formou srdečně děkuji. Neméně vřele děkuji těm, kteří svými dary přispěli k obohacení knižního fondu naší knihovny. S obzvláštní radostí na prvním místě jmenuji profesora pařížské Sorbony Josefa Fišeru, nedávného laureáta Řádu T. G. Masaryka, a jeho ženu paní Evženu Musilovou-Fišerovou. Jejich kolekce téměř 400 knih z oboru společenských věd a dále klasické i moderní literatury je darem vysoce vítaným. Mé poděkování patří i firmám MCS a East Publishing, které darovaly 123 odborných knih. Věřím, že to nebyly dary poslední.

Vzácní hosté, paní a pánové, od založení slavné alexandrijské knihovny, klenotu tehdejší doby, uplynulo 23 století, od položení základního kamene knihovny Univerzity Pardubice 624 dny a dnes knihovnu otevíráme. Jsem přesvědčen, že naši novou knihovnu nepotká smutný osud její slavné předchůdkyně. Naopak jsem přesvědčen, že bude sloužit nejen nám, ale i následujícím generacím.

Rektor
prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc.

Vážení kolegové, milí studenti, paní a pánové,

sešli jsme se při příležitosti otevření nové budovy Univerzitní knihovny pro akademickou obec Univerzity Pardubice a veřejnost. To, že již byla přestřižena páska za přítomnosti čestných hostů, ještě neznamená, že byla knihovna otevřena. Skutečně otevřenou se stane naše knihovna teprve za účasti těch, pro něž byla postavena a jimž bude sloužit - našich učitelů, vědeckých pracovníků, studentů a zájemců z mimouniverzitní veřejnosti. Tedy právě s vámi a právě teď.

Vím, stejně jako vy, že záměr stavět a posléze stavbu samotnou provázely pochybnosti a možná i pochybení. S odstupem času je vše jasnější, knihovna stojí a já věřím, že nám bude

poskytovat kvalitnější a rozsáhlejší služby v porovnání se systémem současným. Více informací nám vzápětí podá vedoucí Univerzitní knihovny Mgr. Prochásková. Zřejmě však ze skromnosti nebude mluvit o tom, kolik úsilí jí osobně i její spolupracovníky stálo, než byla knihovna postavena, vybavena a přenesen do ní knižní fond. Využívám proto této příležitosti k tomu, abych pracovníkům Univerzitní knihovny poděkoval za jejich mimořádné úsilí a množství práce, které odvedli nad rámec svých pracovních povinností.

Před chvílí jsem hovořil o pochybnostech spojených s výstavbou Univerzitní knihovny. Zmíním se proto ještě o jednom aspektu. Ať chceme nebo nechceme, knihovna je výstavní skříní a současně srdcem informačního systému každé univerzity. A právě informační systém je vedle učitelského sboru, laboratorního vybavení a trvalého propojení výuky s vědou a výzkumem jedním z přednostně hodnocených atributů kvality vysoké školy. V tomto ohledu jsme si rozhodně upevnili pozici, a to nejen v rámci České republiky.

Vážení kolegové, milí studenti, úroveň shromažďování a zpřístupňování znalostí byla vždy vizitkou moudré vlády. Vzpomeňme v této souvislosti na slavnou Alexandrijskou knihovnu, která byla místem, kde lidé poprvé vážně a systematicky shromažďovali znalosti o světě. Byl to mozek a sláva největšího města světa. I na našem území mají knihovny dlouholetou tradici, vzpomeňme knihovnu břevnovského kláštera založenou již v 10. století. Dnešní otevření naší knihovny je jen pokračováním této slavné tradice. S trochou nadsázky mohu říci, že pro Univerzitu Pardubice je to krok po mostě do třetího milénia.

Rektor

Projev primátora k otevření Univerzitní knihovny . . .

Vaše Magnificence pane rektore, vážení přítomní,

je nesporné, že vedle zdraví patří vzdělání k nejcennějším lidským statkům. Vždy tomu tak bylo, i když pamatujeme doby, které vzdělání příliš nepřály, protože se vzdělaných lidí oprávněné bály. Naše současnost však vzdělané lidi naopak potřebuje, proto také vznikají nové univerzity a univerzitní knihovny.

V letošním roce si připomínáme 100 let od otevření první veřejné knihovny v Pardubicích. Šťastnou shodou okolností se právě v roce tohoto výročí můžeme účastnit jiné historické události v životě města Pardubic - otevření knihovny, jejíž rozsah a technická úroveň jsou pochopitelně kvalitativně i kvantitativně vyšší než před 100 lety. Od konce 19. století, kdy Pardubice byly dvacetitisícovým městem s rozšiřující se průmyslovou výrobou, se naše město do dnešních časů značně rozrostlo. Počet obyvatel dosáhl takřka jednoho sta tisíc a v Pardubicích vznikla řada nových škol jak základních, tak středních.

V Univerzitní knihovně, kterou dnes slavnostně otevíráme, se Pardubice konečně dočkaly instituce, která jim vzhledem k jejich významu i vzhledem ke vzdělanosti jejich obyvatel dávno náležela.

Vysoké školství zahájilo v tomto městě svou éru v roce 1950 tehdejší chemicko-technologickou fakultou, na kterou před několika málo lety navázaly dvě další fakulty, dopravní a ekonomicko-správní a též Ústav jazyků a humanitních studií, jejichž vznik nakonec vedl k transformaci jednofakultní školy na Univerzitu Pardubice. Vedení města i občané přivítali rozšíření vysokého školství v Pardubicích vzhledem k tomu, že vzdělanost je základem prosperity lidského společenství a duševní bohatství se obvykle následně odráží i v bohatství hmotném.

Vedení města i zastupitelstvo podporovalo jak vznik nových fakult, tak budování univerzitního kampusu. Finančně podpořilo zpracování studie perspektivního rozvoje území v Polabinách, které by poskytlo prostor pro přesun chemicko-technologické fakulty z centra města do blízkosti ostatních fakult, a jsem rád, že po krátké době 19 měsíců od doby, kdy jsme zde v roce 1996 kladli základní kámen, mohu být dnes přítomen otevření Univerzitní knihovny.

Tato krásná moderní budova Univerzitní knihovny je též vizitkou Východočeské stavební s.r.o. Solnice, která nedávno v rekordním čase postavila i městskou tribunu na pardubickém závodistišti a staví též Středisko pro řízení kosmických letů v Polabinách. Při dnešním otevírání Univerzitní knihovny bych chtěl panu rektorovi Univerzity Pardubice předat symbolický šek na částku 50.000,- Kč, které se rozhodlo městské zastupitelstvo věnovat Univerzitní knihovně do vínku na nákup literatury. Věřím, že vědomosti, které se v těchto prostorách nacházejí uložené v knihách a časopisech, budou dobře sloužit nejen studentům toužícím po poznání a znalostech užitečných pro jejich další profesní uplatnění, ale že i všem občanům našeho města poslouží jako studnice vědění, které je základem lidské společnosti a jejího dalšího rozvoje.

Věřím, že také díky této knihovně se o Pardubicích bude časem vědět nejen jako o městě sportu či průmyslu, ale že se stanou i známým městem vzdělání.

Přeji nové Univerzitní knihovně hodně peněz na nákup knih a časopisů a studentům pardubické univerzity dobré zúročení poznatků, které v této knihovně naleznou.

primátor Ing. Libor Slezák, CSc.

Informace z 10. řádného zasedání (30. 11. 1997) a mimořádného zasedání (20. 11. 1997) Akademického senátu Univerzity Pardubice

Posledního říjnového dne se uskutečnilo jednání 10. řádného zasedání AS UPa. Vzhledem k rozsahu a důležitosti projednávaných materiálů a záležitostí se jeho jednání protáhlo do večerních hodin. V první části programu byli senátorům představeni nově jmenovaní studentští senátoři a byla provedena volba zástupců studentů do Rady vysokých škol (Iva Janáková a Pavel Jirava). Předseda AS UPa seznámil přítomné s činností předsednictva od předešlého zasedání. Prorektor Ludwig podal informaci o hospodaření UPa za tři čtvrtletí roku 1997 a o přípravě základní filosofie tvorby rozpočtu UPa na rok 1998. Tři body programu se vztahovaly ke statutárním záležitostem, založení a Statutu Centra výzkumné a znalecké činnosti UPa, zřízení Univerzitního ekologického centra řízeného FChT a příslušnými úpravami kapitol a paragrafů Statutu UPa. Prorektor Janda podal komentář k dvěma materiálům, předloženým senátorům. Bylo senátem doporučeno, aby byl program Učitel, který by měl posloužit k objektivizaci hodnocení činností pedagogických a vědeckých pracovníků UPa, vedením UPa ještě dopracován a poté poskytnut pracovištím na doplnění dat a jejich následné vyhodnocování dle potřeb fakult. Z informativního materiálu o využití seminárních učeben UPa vyplynulo, že jsou využity na fakultách na 35 až 56 %. Nejbouřlivější a také nejrozsáhlejší diskuse se rozvinula k osmému bodu programu, při němž senátoři měli projednat druhou etapu výstavby Univerzitní knihovny s dvěma velkokapacitními posluchárnami pro 400 a 160 studentů. Zájem o účast na projednávání tohoto bodu projeví i náměstek primátora města Pardubic Ing. Schneider a starostka městské části Polabiny II Ing. Páralová. Základní materiál s podrobnou analýzou současných i budoucích potřeb univerzity a možností financování II. etapy výstavby byl předložen vedením UPa v předstihu, aby jej měli možnost senátoři prostudovat. Úvodní slovo k němu pronesl rektor prof. Pytela s doplňujícím komentářem prorektora doc. Ludwiga a kvestora Ing. Bukače. Výsledkem předložené analýzy vedením UPa bylo doporučení nezahajovat druhou etapu výstavby objektu UK. Poté se svými stanovisky vystoupili hosté z města a městského obvodu Polabiny II, při čemž se vyjádřili ve smyslu podpory výstavby. S protinávrhem k analýze vedení UPa, který doporučoval dostavbu knihovny, vystoupil děkan Fakulty ekonomicko-správní doc. Roudný. Následovala mimořádně obsáhlá a někdy až emotivní diskuse, která byla ukončena tajným hlasováním senátorů, zda doporučují či nikoliv zahájení výstavby druhé etapy Univerzitní knihovny. Na základě tajného hlasování Akademický senát UPa přijal usnesení doporučující vedení UPa pokračovat ve výstavbě II. etapy Univerzitní knihovny.

V závěru jednání 10. zasedání AS UPa proběhla ještě volba zástupce UPa do komise Rady vysokých škol pro výuku cizích jazyků na nefilologických fakultách. Žádný z dvou navržených kandidátů však v tajném hlasování nezískal potřebný počet hlasů, z čehož vyplynulo, že prozatím nebude mít UPa v tomto orgánu svého zástupce. Obdobným neúspěchem skončila volba nového předsedy a předsednictva AS UPa pro funkční období od 1. 12. 1997 do 30. 11. 1998. Všichni tři kandidáti vzešli z druhého kola tajného hlasování se totiž z osobních důvodů vzdali předsednictví.

Volba nového předsedy a předsednictva AS UPa pro další volební období se tedy konala na mimořádném zasedání AS UPa dne 20. listopadu 1997. Novými členy předsednictva AS UPa pro funkční období od 1. 12. 1997 do 30. 11. 1998 byli zvoleni doc. Ing. Jiří Izer, CSc., doc. Ing. Josef Královský, CSc. a Ing. Jan Vališ. Novým předsedou AS UPa pro stejné funkční období byl zvolen doc. Ing. Josef Královský, CSc.

(vw)

Z jednání Vědecké rady Univerzity Pardubice

Ve středu 26. listopadu v 9,30 hodin bylo v kongresovém sále na Stavařově zahájeno zasedání Vědecké rady Univerzity Pardubice, v pořadí druhé ve funkčním období 1997-2000, jehož jednání řídil její předseda, rektor prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc. Hlavním projednávaným materiálem byl "Návrh studijních programů - obory: anglický jazyk, historie, německý jazyk, pedagogika" pro akreditaci, vypracovaný Ústavem jazyků a humanitních studií UPa se záměrem transformovat jednooborové studium učitelství cizích jazyků na magisterské dvouoborové s nově zaváděnými obory historie a alternativní a sociální pedagogiky. Diskuse vyzněla ve smyslu podpory a doporučení navrhovaného projektu akreditace, což potvrdilo i následné tajné hlasování.

Děkani všech tří fakult ve svých vystoupeních informovali o svých fakultách, jejichž činnost byla předmětem dalšího zájmu a diskuse ostatních členů VR UPa. Členům vědecké rady byly předloženy a zároveň komentovány materiály o uskutečněných habilitacích pracovníků DFJP a FChT od února do října 1997.

Prorektoři UPa informovali členy VR UPa o studentech zapsaných v akademickém roce 1997-98, jejichž celkový počet je 3.743 a dále o zřízení Centra výzkumné a znalecké činnosti, jehož náplní je organizování vedlejší hospodářské činnosti UPa. Děkan FChT prof. Šňupárek doplnil organizační změny uvnitř UPa informací o vzniku Univerzitního ekologického centra, zřízeného rektorem k 1. 10. 1997 na pracovišti ústavu ochrany životního prostředí FChT, a sloužícího též studentům nechemických fakult UPa. Informace o otevření nové budovy Univerzitní knihovny v univerzitním areálu v Polabinách byla doplněna ukázkami z televizních zpravodajství ze slavnostního otevření UK dne předešlého, tj. 25. listopadu, a členové vědecké rady byli pozváni po ukončení jednání na prohlídku nových prostor s možností získání doplňujících informací o provozu moderní knihovny.

Jednání Vědecké rady Univerzity Pardubice bylo ukončeno sjednáním termínu konání následujícího zasedání na 27. dubna 1998.

Uskutečněné habilitace pracovníků Univerzity Pardubice v období od února do října 1997

Na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice se úspěšně habilitovali a byli jmenováni docentem:

- doc. Ing. Ludvík Beneš, CSc. - v oboru Anorganická chemie
- doc. Ing. Josef Královský, CSc. - v oboru Analytická chemie
- doc. Ing. Petr Mikulášek, CSc. - v oboru Teorie chemické techniky
- doc. Ing. Vladimír Dlask, CSc. - v oboru Fyzikální chemie
- doc. Ing. Zdeněk Černošek, CSc. - v oboru Anorganická chemie
- doc. Ing. Radim Hrdina, CSc. - v oboru Organická technologie
- doc. Ing. Vladimír Schejbal, CSc. - v oboru Měřicí technika - na Fakultě elektrotechnické ČVUT Praha

Z pracovníků Dopravní fakulty Jana Pernera byli habilitováni a jmenováni docentem:

- doc. Ing. Bohumil Culek, CSc. - v oboru Dopravní technika - na Fakultě strojní ČVUT Praha
- doc. Ing. Antonín Peltrám, CSc. - v oboru Dopravní technika a technologie - na Fakultě strojní VŠB - TU Ostrava
- doc. Ing. Stanislav Bartoš, CSc. - v oboru Elektrické stroje, přístroje a pohony - na Fakultě elektrotechnické ČVUT Praha

Jmenováni profesorem byli v roce 1997

- na Univerzitě Pardubice prof. Ing. Ladislav Svárovský, Ph.D. pro obor Teorie chemické techniky
- a na Univerzitě Karlově prof. RNDr. PhDr. Zdeněk Půlpán, CSc. pro obor Didaktika matematiky.

(vw)

Přehled o počtu studentů Univerzity Pardubice k datu 31. 10. 1997

	UPa	z toho DFJP	FChT	FES	ÚJHS
zapsaní studenti 96/97	3.598	1.114	1.028	1.023	433
zapsaní studenti 97/98	3.743	1.177	1.064	1.068	434
- denní studium	2.715	836	775	840	264
- dálkové studium	788	279	111	228	170
- doktorandi	240	62	178	0	0
*z toho zahraniční stud.	13	2	7	2	2
*1. ročník:					

- přihlášení	7.938	1.288	1.084	3.390	2.176
- přijatí	1.397	240	462	535	160
- zapsaní (denní+dálkové)	850 (703+147)	240(212+28)	282(242+40)	218(178+40)	110(71+39)
Počet absolventů 95/96	390	83	125	108	74
Počet absolventů 96/97	443	53	135	188	67

Počet učitelů UPa k 31. 10. 1997	311,1 přepočtených	378 fyzických
Počet ostatních pracovníků UPa	297,2 přepočtených	305 fyzických
CELKEM zaměstnanců UPa	608,3 přepočtených	683 fyzických

Bez komentáře . . . (převzato z Lidových novin z 28. listopadu 1997)

Vývoj výdajů na vzdělání v České republice										
	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
výdaje na školství v % HDP	4,02	4,06	4,15	4,52	5,20	5,40	5,27	5,28	4,67	4,24
mzdy ve školství v % k celkovým mzdám v ČR	88,00	88,10	90,30	90,60	90,20	91,70	90,90	93,00	87,00	84,40

(Tabulka pracuje i s odhady) Zdroj: MF, MŠMT 1997

Výdaje na vzdělání v % z HDP							
Norsko	9,2	Irsko	6,4	Nizozemsko	5,5	Itálie	5,2
Dánsko	8,5	Slovinsko	6,2	USA	5,5	Slovensko	4,9
Finsko	8,4	Austrálie	6,0	Polsko	5,5	Německo	4,8
Švédsko	8,4	Francie	5,8	Rakousko	5,5	Japonsko	4,7
Kanada	7,6	Bulharsko	5,8	Velká Británie	5,4	Španělsko	4,7
Nový Zéland	7,3	Švýcarsko	5,6	Portugalsko	5,4	ČR	4,7
Maďarsko	6,7	Belgie	5,6	Zdroj: Unesco 1997			

GRANTY

- jako jedna z možností finanční podpory vědecké práce získání post-doktorandské praxe

V tomto roce zahájila Grantová agentura ČR nový program směřovaný na absolventy doktorandského studia. Mladí adepti vědy, o které má fakulta zájem, mají možnost zažádat o projekt menšího rozsahu navazujícího zpravidla na některý grant řešený na příslušném pracovišti. Finanční prostředky jsou určeny především na mzdu navrhovatele, která by mu měla kompenzovat určitý propad reálných příjmů v době, kdy ukončí doktoranturu. Kromě toho, je možno požadovat i menší množství neinvestičních provozních prostředků. V tomto typu projektu je třeba určit i garanta. Zpravidla se jedná o zkušeného vědeckého pracovníka, zainteresovaného na stejné problematice, této pozici nejlépe vyhovuje jeho školitel. V příštím roce bude tato soutěž vyhlašována dvakrát do roka, zpravidla v březnu a srpnu.

Podmínky udělení těchto tzv. POST-DOC grantů jsou velmi jednoduché:

- a) uchazeč musí mít v době získání grantu (1. leden či 1. září) již po obhajobě,
- b) uchazeč nesmí mít větší časový odstup od udělení titulu Dr. či CSc. než 5 let,
- c) tyto granty se neudělují pracovníkům, kteří jsou zařazení v době podání projektu ve třídě 11 eventuelně i 12,
- d) téma a cíle projektu musí být jasně vymezeny a projekt musí být zpracován kvalitně.

Doporučuji proto těm mladým vědeckým pracovníkům, kteří se chtějí i v budoucnu věnovat této činnosti, aby zvážili svoje možnosti a pokusili se o získání tohoto grantu.

Z naší univerzity uspěl hned v prvním kole Ing. Jiří Kulhánek, Dr. s projektem týkajícím se studia ortho-disubstituce v anilinové řadě. Garantem projektu byl Prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc.

Další novinka, která "snad" bude platit od roku 1999, je možnost požádat o prodloužení grantu, končícího v roce 1998, o dva roky bez sepisování všech náležitostí nového grantu. Odpadnou současně i nové posudky jak domácích, tak i zahraničních oponentů a celý proces se tak značně urychlí. Musí být však splněna základní podmínka, kterou je vysoká úroveň dosažených výsledků a doporučení oponentní rady při závěrečné oponentuře, která musí být ukončena již v listopadu, nejpozději začátkem prosince 1998. Vysokou úroveň se myslí, že výsledky musí být minimálně stejné, ne-li lepší, než je tomu ve vyspělých evropských zemích či USA. I v tomto případě však budou prostředky omezené a bude spíše záležet na osobnostech z řad oponentů a členů oponentní rady, kteří prodloužení projektu doporučí.

Další poznámka se týká některých podstatných změn v komunikaci s grantovou agenturou. Grantová agentura ČR chce v budoucnu jednat o finančních otázkách pouze s tzv. pověřeným pracovníkem organizace, která je nositelem grantu. Pověřený pracovník bude mít za úkol předat GA ČR všechny údaje, týkající se nositele, včetně bankovního spojení, neboť GA ČR bude převádět veškeré finanční prostředky přímo nositeli. (U nás odpadne převodní článek MŠMT). Grantová agentura bude pravidelně tomuto pověřenému pracovníkovi předávat seznam udělených grantů. Při komunikaci bude GA používat převážně E-mail. Pověřený pracovník bude odpovídat za řádně vedené účetnictví jednotlivých grantových projektů. Grantová agentura uspořádá pro pověřené pracovníky v dohledné době seminář, na kterém by se měly vyjasnit některé současné problémy spojené s financováním a komunikací.

V Internetu na příslušné stránce GA ČR bude vytvořena databáze a pověřený pracovník bude mít nejen možnost, ale i povinnost a odpovědnost za údaje, týkající se jeho instituce.

Upravené vydání grantového systému GA ČR bude k dispozici jak v tištěné formě, tak i na Internetu v únoru 1998.

Závěrem bych chtěl upozornit všechny pracovníky, kteří zamýšlejí v příštím roce požádat o grant, aby tak učinili, ale současně aby věnovali jeho zpracování potřebnou péči a veškerá data uváděná do projektu měli předem řádně ověřená. Doporučuji proto, aby každý, kdo cítí potřebu a nedostatek finančního zajištění svého výzkumného záměru, s pečlivostí a zodpovědností si připravil podrobné údaje a požadavky, dobře formuloval cíle svého projektu a v termínu projekt prostřednictvím pověřeného pracovníka odeslal.

Doporučuji katedrám, aby spíše zpracovaly dva či i tři projekty s menšími finančními požadavky, než jeden s několika miliónovou finanční dotací.

Moje vlastní několikaleté zkušenosti ukázaly, že dobře a pečlivě (podrobně) zpracovaný projekt s jasně formulovanými záměry a cíli má reálnou naději na úspěch.

prof. Ing. Jaroslav Churáček, DrSc. člen Oborové komise přírodních věd GA ČR
a předseda Podoborové komise chemických věd

Hospodářská činnost na Univerzitě Pardubice

Na základě rozhodnutí Akademického senátu Univerzity Pardubice v návaznosti na § 11 Statutu Univerzity Pardubice, bylo zřízeno celouniverzitní pracoviště pro vedlejší hospodářskou činnost s názvem Univerzita Pardubice - Centrum výzkumné a znalecké činnosti (UPa - CVZČ).

V čele Centra je ředitel, který byl jmenován na základě výsledku konkurzního řízení rektorem Univerzity Pardubice.

Centrum je pokračovatelem střediska SKM v hospodářské činnosti a zastřešuje veškerou hospodářskou činnost na Univerzitě Pardubice. Je samostatným právnickým subjektem (s vlastním identifikačním a daňovým číslem), provádějícím hospodářskou činnost na základě vystavených živnostenských listů a koncesí. Vede samostatně účetnictví odděleně od hospodaření univerzity a je financováno z výsledku hospodářské činnosti. Zisk z hospodářské činnosti je na konci účetního období převeden do hlavní činnosti UPa. Pro Centrum jako plátce DPH je výhodné prostřednictvím řešitelů jednotlivých smluv nakupovat veškerý materiál od plátců DPH. Zaměstnanci vykonávající prostřednictvím Centra hospodářskou činnost mohou dle ZP vykonávat tuto činnost formou smlouvy o dílo, dohodou o vykonané práci nebo mohou být zaměstnání při řešení dlouhodobého úkolu na plný úvazek jako zaměstnanci Centra.

Prvořadým úkolem Centra bude aktivně vyhledávat nové a rozšířit stávající možnosti spolupráce s externími zákazníky v těsné kooperaci a koordinaci s vedením fakult a kateder, za využití jejich lidského a vědeckého potenciálu, s cílem vytvářet finanční prostředky pro hlavní činnost Univerzity Pardubice.

CVZČ jako samostatný právní subjekt se může účastnit vyhlášených výběrových řízení nebo určitým podílem vstupovat do sdružení při řešení vědeckých a výzkumných programů vyhlášených ministerstvy, orgány místní správy, územními celky apod.

Podrobné podmínky pro hospodářskou činnost upravuje směrnice o hospodářské činnosti na Univerzitě Pardubice a vymezuje je Statut Centra výzkumné a znalecké činnosti.

Ing. Jaromír Málek
ředitel Centra výzkumné a znalecké činnosti UPa

Diskusní klub rektora

Středeční odpoledne 15. října 1997 bylo na univerzitě ve znamení Diskusního Klubu Rektora. Ten spolu s dalšími členy vedení Univerzity Pardubice pozval všechny studenty a kolegy zaměstnance do velkého sálu Kongresové haly v Polabinách, aby si mohli společně povídat o věcech, které jsou v popředí zájmu všech. Otázky z řad asi šedesátky převážně studentů se snažili zodpovědět rektor univerzity profesor Pytela, prorektor pro vnitřní záležitosti doc. Ludwig, prorektor pro vzdělávání a vědu doc.

Již druhé setkání vedení Univerzity Pardubice ve svém funkčním období od počátku tohoto roku ukázalo, že takových setkání není nikdy dost a vždycky se najde společný zájem a téma rozhovoru, jakož i problémy k řešení. Přes oficiální ukončení diskusního klubu byli jednotliví členové vedení univerzity zajati hloučky studentů, aby společně neformálně dokončili prodiskutované myšlenky. V neposlední řadě se diskutovalo i o návrhu nového vysokoškolského zákona, kde přítomné zajímal zejména rektorův názor na jeho podobu. Aktuální byly i názory související s uvedením do provozu nové budovy Univerzitní knihovny a jejím knihovním řádem. Na ně navázaly dotazy týkající se plánované druhé etapy její výstavby. Stranou nezůstala ani diskuse kolem kolejí, kvalitě bydlení, telefonní sítě a vandalství, úspore energií a kolem výše kolejného ve vztahu k hospodaření a provozním nákladům, včetně srovnání s jinými univerzitními kolejemi ČR. Studenty zajímalo i řešení a údržba sportovišť kolem kolejí. Janda a prorektor pro vnější vztahy a rozvoj doc. Čapek. Nemálo dotazů směřovalo i na kvestora univerzity Ing. Bukače. Studenty zajímaly především záležitosti spojené se studiem, možnostmi využívání počítačových učeben, perspektivami rozvoje studijních oborů na Ústavu jazyků a humanitních studií, výukou a vyučováním cizích jazyků.

(vw)

Plánovaná dislokace pracovišť univerzity

Na Univerzitě Pardubice dochází v současné době k celé řadě dislokačních změn. Pokusím se ty hlavní shrnout zejména s důrazem na to, co nás čeká v příštím roce. Všichni jsme si rychle a rádi zvykli na nové prostory, které byly získány buď převodem z regionálního školství (objekt bývalé integrované střední školy), nebo výstavbou (Univerzitní knihovna). Všichni si budeme pomalu a neradi zvykat na to, že musíme opustit budovu rektorátu na náměstí Čs. legií.

Prostory knihovny již fungují pro své zákazníky, zbývá pouze stěhování knižních fondů do suterénu budovy, které proběhne patrně zejména v průběhu hlavních prázdnin v příštím roce. V současné době jsou v závěru jednání o pronájmu prodejny skript, knih a papírenského materiálu v nové budově knihovny. V roce 1998 by měly začít stavební práce na výstavbě

druhé části knihovny, tedy dvou velkokapacitních učeben pro 400 a 160 posluchačů.

V areálu bývalého učiliště jsou v provozu od začátku akademického roku učebny v budově bývalé ISSS, provizorní velkokapacitní učebna, která byla získána úpravou tělocvičny, a ubytovna zaměstnanců a doktorandů v budově bývalého internátu. V listopadu byla dokončena rekonstrukce několika větších učeben (jedna pro 80 a dvě pro 50 studentů) v budově za tělocvičnou. Probíhají rovněž úpravy prostor budoucího děkanátu DFJP ve zvýšeném přízemí budovy učeben. Předpokládáme, že se děkanát DFJP přestěhuje do nových prostor na přelomu tohoto roku. Po odchodu firem, které mají pronajaté prostory v prvních dvou patrech ubytovny, budou tyto prostory postupně obsazovány katedrami DFJP z budovy 901, případně z bloku D na Stavařově. Prostory po krizovém centru mládeže v patře třetím budou pravděpodobně obsazeny některou z kateder DFJP. Místnosti bývalého ředitelství učiliště využije DFJP pravděpodobně v budoucnu na fakultní počítačové učebny. Vše však závisí na tom, kdy se nám podaří zasíťovat tento komplex. Přibližně v polovině příštího roku by měly začít úpravy dílen bývalé integrované školy na laboratoře, případně učebny.

Další budovu, které se změny dotknou je budova označovaná jako Kongresová hala. Do prostorů uvolněných po děkanátu DFJP ve druhém patře se na přelomu ledna a února přestěhuje útvar kvestora. Zbytek třetího patra (mimo vlastní kongresovou halu) je nyní adaptován na prostory dalších centrálních útvarů. Rektor, prorektoré a kancelář rektora budou od února sídlit v prvním patře, v prostorách za proskleným vestibulem. V prvním patře zůstala, i když trochu zmenšená, jedna učebna DFJP a byla vybudována pokladna. Přízemí a zbytek prvního patra jsme výhledově nabídli FChT pro laboratoře a další prostory pro výuku specializace Analýza potravin.

V budově 901 se budou změny týkat zejména obsazení prostor uvolněných DFJP a knihovnou. Učebny ve druhém patře přebere FChT s tím, že počítačové učebny DFJP uvolní až po zasíťování bývalého učiliště. Prostory po knihovně a katedrách DFJP bude rovněž pravděpodobně postupně přebírat FChT.

Budovu na náměstí Čs. legií, které jsme si zvykli říkat rektorát, musí naše škola opustit do konce července 1998. Jak už jsem zmínil dříve, přesunou se centrální univerzitní útvary do Kongresové haly a učebny FChT do budovy 901 na Stavařově. Děkanát FChT se přestěhuje do prostor bývalé knihovny FChT a katedry ochrany životního prostředí na náměstí Čs. legií. Problémem je to, že budova FChT na náměstí Čs. legií univerzitě nepatří, a proto musí investiční akce v této budově provádět majitel, kterým je město Pardubice.

Uvedený přehled postihuje pouze předpokládané hlavní přesuny. Dislokační komise ještě projednává další náměty, které mohou vést k určitým změnám. Stěhování vždy přináší mnoho práce, trochu obtíží a občas zvýšenou hladinu adrenalinu. Práci se nevyhneme, ale doufám, že těch obtíží a nervozity bude co nejméně. Přeji nám všem k tomu hodně zdaru.

Ministr Gruša v Pardubicích

V rámci své dvoudenní návštěvy u příležitosti slavnostního otevření zrekonstruovaného pardubického zámku v Pardubicích zavítal v úterý 21. října ministr školství, mládeže a tělovýchovy Jiří Gruša i na akademickou půdu Univerzity Pardubice. Na závěr svého dopoledního programu ve školských zařízeních města Pardubice se sešel se zástupci vedení univerzity v čele s rektorem prof. Ing. Oldřichem Pytelou, DrSc., Fakulty ekonomicko-správní UPa reprezentované děkanem doc. Ing. Radimem Roudným, CSc. a Ústavu jazyků a humanitních studií v čele s ředitelkou doc. PhDr. Věrou Poláčkovou, CSc. Jednání na pracovišti ÚJHS v Polabinách byl přítomen i zástupce studentů - student 3. ročníku ÚJHS Petr Ondráček. Vzácného hosta doprovázeli zástupci Magistrátu města Pardubic náměstci pan Ing. Jiří Schneider a Mgr. Vladimír Bláha.

Debata, která proběhla ve velmi přátelské atmosféře, se vedle záležitostí týkajících se modernizace vysokoškolského studia a dalších perspektiv českých vysokých škol soustředila na otázky budoucího rozvoje ÚJHS. Pan ministr byl seznámen s návrhem projektu, který předpokládá zřízení dvouoborového studia cizích jazyků, historie a pedagogiky. V návrhu jsou obsaženy některé studijní programy, které se na ostatních českých vysokých školách nenabízejí. Tím by se rozšířily možnosti budoucích absolventů snáze se uplatnit na trhu práce a zároveň lépe pokrýt i společenské potřeby.

Pan ministr s uspokojením přijal zprávu o materiálním i personálním zabezpečení připravovaných studijních programů, včetně informace o dosavadním značném zájmu o studium učitelství cizích jazyků - angličtiny a němčiny. Všichni zúčastnění pana ministra ujistili o snaze vybudovat na Univerzitě Pardubice nové kvalitní pracoviště. Projekt podpořili i představitelé Magistrátu města Pardubic, kteří upozornili na to, že tímto způsobem by se přirozeně doplnila návaznost nabídky jazykového vzdělávání v okrese (od základních škol s rozšířenou výukou jazyků, přes jazykové třídy gymnázia až k možnosti vysokoškolského filologického studia).

Závěr setkání byl neformální. Končil u oken ve 13. patře budovy na Stavařově s výhledem na Pardubice a jejich okolí.

Pan ministr, rodák z Pardubic, se zřejmým zaujetím sledoval místa svých klukovských a studentských let. Věříme, že si na to vzpomene, až se na jaře bude schvalovat nový akreditační projekt.

Poznámka redakce: Panu ministrovi velmi zachutnaly perníkové zákusky paní sekretářky Blehové.

4. ročník pomaturitního vzdělávání GAUDEAMUS '97

Na sérii prezentačních akcí středních škol v regionu navázal v listopadu i celostátně organizovaný veletrh pomaturitního vzdělávání GAUDEAMUS '97, pořádaný ve dnech 19. - 22. listopadu 1997 na brněnském výstavišti v přízemí pavilonu H. Ve svém stánku číslo 18 se představila středoškolským studentům i Univerzita Pardubice. Loňského roku se přišlo informovat o možnostech studia na vysokých školách na 20 tisíc středoškolských studentů z celé ČR a letošní ročník tomu nebylo jinak. Univerzita Pardubice prezentovala především studium technických oborů Fakulty chemicko-technologické a Dopravní fakulty Jana Pernera.

Každý den byl pavilon otevřen pro veřejnost od 8,00 do 17,00 hodin, s největším zájmem v dopoledních hodinách a odpoledne do cca 15 hodin, kdy se tvořily před vstupem do pavilonu dlouhé fronty čekajících středoškolských studentů.

V zahajovací den, tj. ve středu 19. listopadu, přednesl hned v dopoledním bloku prorektor pro vzdělávání a vědu doc. Janda přednášku o studiu na UPa. Byly podány základní informace, jednoduše a zajímavě. Přednáškový sál byl zcela zaplněn.

Ve středu odpoledne od 14,00 hodin byl pavilon otevřen pouze pro odbornou veřejnost a výchovné poradce, jejichž zájem o materiály k zprostředkování informací o studiu na Univerzitě Pardubice studentům svých zařízení byl značný. I v ostatních dnech byl trvale zájem o naše univerzitní materiály a informace o studiu na FChT a DFJP. Bylo i hodně dotazů týkajících se FES a ÚJHS. Zástupci fakult a příslušných studijních oddělení, přítomní stánku univerzity, se snažili maximálně zodpovědět všechny dotazy, a přestože byl distribuován dostatek tištěných materiálů, ochotně poskytovali všem osobní komentář a vysvětlení.

Všichni pracovníci, kteří se podíleli na zajištění vlastní akce i přípravných prací (vč. dopravy, střediska výpočetní techniky a tiskařského střediska, kanceláře rektora), přistoupili k zajištění

a reprezentaci univerzity na veletrhu velice zodpovědně a na úrovni.

(vw)

COMITE 97

9. mezinárodní konferenceo mikrovlnné technice

Ve dnech 16. a 17. října 1997 probíhala v prostorách Domu hudby v Pardubicích mezinárodní konference o mikrovlnné technice COMITE 97. Uspořádali ji společně Československá sekce IEEE, Univerzita Pardubice, České centrum IEE, Společnost pro radiotechnické inženýrství, AFCEA a Magistrát města Pardubic. Záštitu nad ní převzal pardubický primátor Ing. Libor Slezák, CSc.

Konference navázala na tradici československých mikrovlnných konferencí, pořádaných v minulých letech většinou v Pardubicích pod různými názvy, v posledních letech pod názvem MITEKO.

Konference probíhala paralelně ve třech sálech Domu hudby. Vědecká část konference byla letos rozdělena do dvanácti odborných sekcí, v nichž vystoupilo přes šedesát autorů odborných referátů. Kromě toho na čtyřech plenárních zasedáních zazněly přehledové referáty, týkající se navazujících oborů jako jsou optoelektronika, technika rozprostřeného spektra a.j., vyžádané od odborníků evropského formátu. Souběžně s konferencí byla ve foyer hlavního sálu instalována výstava mikrovlnných přístrojů, součástek a subsystémů, jíž se zúčastnilo dvanáct tuzemských i zahraničních firem. Ve zvláštní části nazvané FORUM pak další firmy aktivní v oblasti mikrovlnné techniky představovaly své výrobky, případně výrobky, s nimiž obchodují. V letošním roce poprvé byla konference spojena se seminářem o využití výpočetních metod při návrhu a měření mikrovlnných obvodů s tradičním názvem Workshop CAD/CAE.

Účastníci konference, vystavovatelé a další zájemci o tuto techniku se ve čtvrtek 16. října sešli v rytířských sálech pardubického zámku na slavnostním večírku. Zde bylo po krátkém uvítání pardubickým primátorem Ing. Slezákem předáno ocenění dvěma českým odborníkům: prof. Ing. Václavu Tyslovi, DrSc. a Ing. Jozefu Zvolánkovi, CSc. za významný celoživotní přínos k rozvoji mikrovlnné techniky v naší republice.

Na konferenci se zaregistrovalo 111 účastníků, z toho 40 cizinců, většinou z evropských států, ale byli zde i účastníci z USA a dokonce jeden z jižní Afriky. Účast na konferenci a stoupající odborná úroveň příspěvků svědčí o nové vlně rozvoje oboru, který byl v minulosti považován za strategický, ale po pádu železné opony v souvislosti s velkým poklesem vojenského

výzkumu zaznamenal na celém světě značný útlum. Tyto vlivy byly v naší zemi pochopitelně ještě umocněny probíhajícími změnami, ale nyní se tedy zdá, že pokles je zažehnán díky novým perspektivním aplikacím zejména v oblasti komunikace, navigace a průmyslových aplikací.

Organizační výbor konference děkuje všem účastníkům za jejich přínos ke zdaru konference a sponzorům: firmám ERA, a.s., Pardubice, C-com, s.r.o., Pardubice a Alcoma, s.r.o., Praha za významnou finanční pomoc, bez níž by nebylo uspořádání takové mezinárodní akce vůbec možné.

Ing. Pavel Bezoušek, CSc.
předseda organizačního výboru konference COMITE 97
Katedra fyziky Fakulty chemicko-technologické UPa

XXXI. seminář o tenzidech a detergentech

Pod hlavičkou Univerzity Pardubice, České společnosti chemické a Enaspol a.s., Ústí nad Labem probíhalo v Pardubicích ve dnech 4. a 5. listopadu 1997 jednání XXXI. semináře o tenzidech a detergentech. Jedná se o tradiční odborné setkání, jehož liché ročníky se konají v českých zemích, sudé na Slovensku. Po úspěšné pardubické premiéře v r. 1995 byla naše univerzita v letošním roce znovu požádána o organizační zajištění. Zhostila se ho Katedra analytické chemie Fakulty chemicko-technologické UPa. Odbornými garanty byli prof. Ing. Karel Vytřas, DrSc. (za FChT), Ing. Milan Morák a Ing. Stanislav Nikl, CSc. (oba za Enaspol). Kus dobré organizační práce odvedl sekretář semináře Ing. Jaromír Kalous, CSc. z FChT.

Jednání semináře probíhalo v prostorách Kongresové haly, v níž 107 účastníků z České republiky, Slovenska, Švédska a Ruska vyslechlo během dvou dnů 16 plenárních přednášek. Pozornost byla věnována aktuálnímu stavu ve výrobě tenzidů a detergentů, technologickým i tržním problémům, analytické kontrole pomocí moderních instrumentálních metod, jakož i ekologickým aspektům souvisejícím s využíváním prostředků na bázi detergentů v průmyslu i domácnostech. Ve vzorné úpravě byl v tiskařském středisku naší univerzity zhotoven sborník, v němž jsou obsaženy úplné texty všech přednesených příspěvků. Kromě tohoto sborníku obdrželi účastníci při prezentaci tašky s propagačními materiály o Pardubicích a okolí, které poskytl Magistrát města Pardubic a Okresní úřad Pardubice. Drobnými sponzorskými dary (tužkami, poznámkovými bloky apod.) přispěly další instituce. Prostory v předšálí využily mnohé firmy k propagaci svých výrobků. Účastníci semináře ocenili také ostatní služby, vstřícně zajišťované pracovníci Kongresové haly SKM.

Seminář bezesporu přispěl k aktualizaci informací, k navázání nových kontaktů mezi pracovníky průmyslové sféry a ukázal také na nové možnosti spolupráce průmyslu s vysokoškolskými pracovišti. Organizátoři byli nakonec požádáni, aby pořadatelsky zajistili také příští lichý ročník tohoto semináře v r. 1999. Osobně bych i touto cestou rád poděkoval všem, kteří se na úspěchu této akce podíleli.

prof. Ing. Karel Vytřas, DrSc.
Katedra analytické chemie Fakulty chemicko-technologické UPa

Mezinárodní konference k regionálnímu managementu

Fakulta ekonomicko-správní Univerzity Pardubice se řadí mezi nejmladší fakulty ekonomického zaměření v České republice. Přesto mezi nimi získala již pevné postavení, a to nejen vzhledem k dosažené úrovni pedagogického procesu, ale též prokazatelnými výsledky na úseku vědecko-výzkumné činnosti. Dokladem toho je mimo jiné skutečnost, že její pracovníci jsou zváni na odborné semináře a konference, které analyzují zadanou problematiku v mezinárodním kontextu.

Jednu z těchto akcí uspořádala v Humenném-Snině Slovenská zemědělská univerzita společně s vídeňskou univerzitou stejného zaměření, jež patří ve svém oboru k nejstarším na evropském kontinentě. Zástupci slovenských, českých, ale též polských vysokých škol včetně pracovníků z Rakouska byli po plenárním zasedání na základě předem zasláných referátů rozděleni do dvou sekcí. První se zabývala regionálním rozvojem a

obnovou obcí, druhá podnikáním a službami na regionální úrovni. Příspěvky, zahrnuté do sborníku, zpracovali právě i zástupci pardubické fakulty, a to například Ing. Josef Pešta, CSc. "Hospodářsky problémové regiony v České republice". Součástí konference byly rovněž exkurze v závodech a krajinných oblastech, jejichž situaci analyzovaly předložené případové studie. Zejména pobyt na slovensko-polsko-ukrajinském pomezí zanechal v přítomných značné dojmy. Podnítila je neopakovatelná atmosféra Východních Karpat, jejichž navštívená část byla v zájmu uchování svého kulturně historického a přírodního koloritu vyhlášena za Mezinárodní biosférickou rezervaci.

Třídenní konference, odehrávající se 20. až 22. října 1997 v příjemném prostředí hotelu Kamei, byla navíc názorným dokladem skutečnosti, že česko-slovenské vztahy lze úspěšně rozvíjet a posilovat právě na úrovni vysokých škol. Proto se také nejednalo o jednorázovou akci. Uzavřené osobní kontakty, podpořené společnými vědními zájmy, se staly naopak předpokladem k tomu, aby se v navázané spolupráci pokračovalo v následujících letech i mezi pardubickou fakultou a obdobnými školami na Slovensku.

PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Katedra ekonomie Fakulty ekonomicko-správní UPa

Kolokvium LOGI'97

Ve dnech 17. - 18. listopadu 1997 uspořádala Dopravní fakulta Jana Pernera a Nadace Jana Pernera v Lázních Bohdaneč už druhé kolokvium s mezinárodní účastí na téma "Doprava a logistika". Záštitu nad kolokviem převzalo Ministerstvo dopravy a spojů ČR, Generální ředitelství Českých drah, Svaz zaměstnavatelů a podnikatelů v dopravě ČR, Svaz spedice a skladování ČR, Asociace dopravních inženýrů ČR a Město Pardubice.

Předmětem jednání kolokvia byly aktuální problémy v dopravě a v logistice v návaznosti na závěry 3. Panevropské dopravní konference, která se uskutečnila ve dnech 23. až 25. června 1997 v Helsinkách.

Kolokvia se zúčastnilo více než 80 odborníků z České republiky i z SRN, Francie a Slovenska. mezi nimi byli náměstek ministra dopravy a spojů Ing. Michal Tošovský, generální ředitel ČD Ing. Vladimír Sosna, předseda Svazu zaměstnavatelů a podnikatelů v dopravě ČR Ing. Otto Slavík, prezident Asociace dopravních inženýrů ČR Ing. Rostislav Koníček a prezident České logistické asociace Ing. Miroslav Rumler, CSc. Na kolokviu LOGI'97 odeznělo 27 příspěvků renomovaných odborníků, které jsou uveřejněny ve Sborníku kolokvia. Sborníky je možno objednat na Katedře technologie a řízení dopravy Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice a nebo Nadaci Jana Pernera, Hyberská 5, 110 00 Praha 1.

Účastníci shodně konstatovali, že kolokvium významně přispělo k řešení aktuálních otázek a problémů zejména v oblasti dopravní logistiky a intermodální dopravy. Příští kolokvium LOGI'98 s mezinárodní účastí se uskuteční 12. a 13. října 1998.

Závěry z kolokvia:

- a) Podporovat organizace poskytující logistické služby v celém přepravním řetězci pro získání nových segmentů na přepravním trhu. Logistické služby by měly poskytovat vyškolení experti s příslušnou praxí. V této oblasti nabízí své služby Dopravní fakulta Jana Pernera.
- b) V dopravní politice by se měla ozřejmit struktura nákladů a následně cen, včetně problematiky externích nákladů. Podporovat efektivní (nové) systémy kombinované dopravy.
- c) Účastníci konference považují za perspektivní budování dopravně logistických center včetně odpovídajícího rozvoje kombinované dopravy, ve kterých je nutno soustředit pozornost jak přepravců, dopravců, tak i státních orgánů.
- d) Je nutno především vycházet z požadavků zákazníků na přemísťovací proces (fyzických a právnických subjektů i státu) včetně vazeb na zahraničí a k tomu zajistit budování infrastruktury i potřebných dopravních, manipulačních i obalových prostředků.

e) Byla zdůrazněna nezbytnost rozšiřování mezinárodních styků v oblasti teorie i praxe k zabezpečení koordinace řešení problémů logistiky v dopravě. Je nutné podporovat výzkumné řešení otázek souvisejících s uplatňováním logistiky v dopravě.

f) Vedle ceny za přepravu (tarif) je třeba posuzovat i kvalitu, a to v realizační podobě. Je nutné, aby stát vytvářel podmínky pro zajištění kvality dopravy v té části, která zajišťuje bezpečnost dopravy a její vliv na životní prostředí.

g) Logistika v dopravě znamená přizpůsobit se požadavkům zákazníků, ale ne za každou cenu. Důležitost propagace nabízených služeb železnicí, zejména u nově zaváděných systémů, iniciativně, bez čekání na směrnice a nařízení.

h) Vědecké řešení problémů je nutné orientovat na konkrétní praktické výstupy a podle toho usměrňovat vědeckou výchovu.

i) Důležitost informačních toků v dopravní logistice, nutnost propojení informačních systémů v nadnárodním rámci.

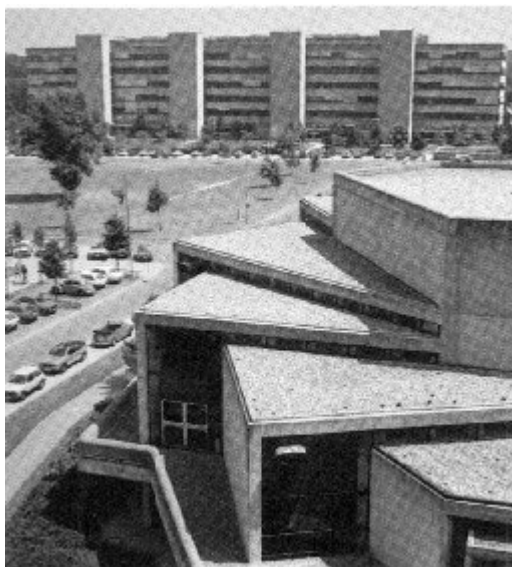
doc. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc., odborný garant
Ing. Václav Cempírek, organizační garant

Představení Chemické fakulty Technické univerzity Darmstadt

Začátkem září jsem měl příležitost navštívit Chemickou fakultu Technické univerzity v Darmstadtu, která je jednou z pěti univerzit spolkové země Hessensko. TU Darmstadt vznikla v roce 1877, kdy dostala název "Technická vysoká škola". Velmi brzy se zařadila mezi nejvýznamnější tehdejší technické vysoké školy ve střední Evropě spolu s polytechnikami v Karlsruhe, Vídni, Praze a Zürichu. Dnes má TU Darmstadt 17 fakult a přibližně 16 200 studentů. Chemická fakulta je poněkud menší než naše a má v každém ročníku přibližně 100 studentů. Menší zájem o studium technické chemie se projevuje i zde klesajícími počty nově přijatých studentů. V poslední době se zdá, že se pokles zájmu o studium zastavil a očekává se mírný vzestup. Z celkového počtu 300 profesorů, kteří působí na TU Darmstadt, připadá na chemickou fakultu 48. Z celkového počtu 1 360 vědeckých spolupracovníků (asistenti, doktorandi, postgraduální stipendisté) jich připadá na chemickou fakultu 93. Fakulta je umístěna v novém areálu univerzity v jihovýchodní části města známé pod názvem Lichtwiese. Tento druhý univerzitní kampus byl vybudován v sedmdesátých letech v blízkosti Univerzitní botanické zahrady a má dostatek rezervních ploch pro další rozšiřování univerzity. K výstavbě nových budov byl použit variabilní systém,

který známe např. z výstavby chemické fakulty Technické univerzity v Mnichově-Garchingu, Univerzity Regensburg, Chemické fakulty Univerzity J. W. Goethe ve Frankfurtu nad Mohanem a dalších.

V Darmstadtu jsem měl příležitost důkladně se seznámit se dvěma ústavu: s Ústavem fyzikální chemie a Ústavem chemické technologie. Dalšími ústavu jsou Ústav anorganické chemie, organické chemie, biochemie a makromolekulární chemie. Seznámil jsem se s organizací studia, hovořil jsem s jednotlivými profesory, kteří se svými pracovními skupinami představují vlastně organizační prvek podobný našim katedrám. O problematice výzkumu a výuky jsem hovořil s řediteli obou ústavů, prof. Martinem a prof. Vogelem, o problematice fakulty pak s proděkanem prof. Brickmannem. Na všech pracovištích jsem se setkal s mezinárodními pracovními teamy a viděl jsem, že tato fakulta je velmi vstřícná k přijímání zahraničních pracovníků, ať již doktorandů, nebo postdoktorandů. Byl jsem ujištěn většinou profesorů, se kterými jsem mluvil, že velmi rádi přijmou na studijní pobyty naše studenty a učitele, pokud ovšem tito zájemci získají v Německu odpovídající stipendium. Zásadní změnou proti minulým letům je skutečnost, že se již nevyžaduje znalost němčiny, ale zcela postačí angličtina.

Nyní několik poznámek k městu Darmstadt: má zhruba 130 000 obyvatel a leží asi 30 km jižně od Frankfurtu nad Mohanem, se kterým je spojeno rychlodráhou. Je např. sídlem světoznámé firmy Merck. Město má nadprůměrné množství zeleně a je velmi vlídné. Poblíž nového univerzitního kampusu stojí dům, kde jsou ubytováni hosté univerzity se svými rodinami.

Závěrem bych chtěl doporučit našim mladým kolegům, aby si při plánování svých studijních pobytů vybrali tuto významnou německou univerzitu s velkou tradicí. Chtěl bych rovněž doporučit vedení naší univerzity, aby uvažovalo o oficiálním partnerství s TU Darmstadt a chtěl bych vyslovit přání, abychom mohli brzy v seznamu světových univerzit, se kterými TU Darmstadt spolupracuje, najít kromě Vysokého učení technického v Praze i naši univerzitu.

doc. Ing. Vratislav Velich, CSc.
Katedra anorganické technologie
Fakulta chemicko-technologická UPa

Nobelovy ceny za chemii a fyziku za rok 1997

Královská švédská akademie věd ve Stockholmu udělila letošní Nobelovu cenu za chemii Američanovi Paul D. Boyerovi, Britovi John E. Walkerovi a Dánovi Jans C. Skouovi.

Nobelovu cenu za fyziku získali společně dva Američané, profesor Steven Chu a William D. Phillips a Francouz alžírského původu profesor Claude Cohen-Tannoudji.

V případě ceny za chemii motivací nominace prvních dvou laureátů je jejich přínos k objasnění tajemství adenosin trifosfátu (ATP), který je univerzálním akumulátorem a přenašečem energie v buňkách. K objasnění mechanismu přenosu dospěli oklikou přes enzymy, které vedou ke vzniku, respektive odbourávání ATP. Dánský vědec byl pak oceněn za objev nového enzymu Na^+ , K^+ -ATPase, který v buňkách udržuje správnou rovnováhu sodíku a draslíku. Poprvé také popsal mechanismus, který umožňuje transport těchto látek buněčnou stěnou.

Cena za fyziku byla udělena za rozvoj metodiky pro zmrazování a zpomalování atomů a iontů pomocí laserového paprsku. Porota ocenila vědce za jejich příspěvek pro rozvoj metodiky, jež výrazně zvýšila naše vědomosti o interakci mezi zářením a hmotou. Uvedená metodika může být využita při vývoji přesnějších atomových hodin například pro kosmickou navigaci nebo přesné určování polohy, jak uvádí v prohlášení Švédská akademie věd.

Laureáti obdrželi ceny a s nimi spojené finanční ocenění 10. prosince ve Stockholmu během slavnostního ceremoniálu konaného u příležitosti 100. výročí úmrtí švédského vynálezce a průmyslníka Alfreda Nobela.

(převzato z tisku)

Studentská rada Univerzity Pardubice

Studentská rada (SRUPA) je orgánem, který sdružuje studentské senátory všech akademických senátů Univerzity Pardubice a zástupce Kolejní rady. Vznikla na konci roku 1996 z iniciativy studentských zástupců FES a po nelehkých začátcích se stala fungujícím a uznávaným orgánem studentů zakotveným ve Statutu univerzity. Podobné organizace jsou běžné pouze na několika univerzitách v České republice.

Úloha:

Úlohou Studentské rady je výměna názorů a řešení problémů mezi jednotlivými fakultami, hledání společného postupu při jednání s vedením univerzity a fakult v otázkách týkajících se studentů.

Práva:

Organizovat volby studentských zástupců do senátů univerzity a do Kolejní rady.
Jmenovat svého zástupce do kolegia rektora, které je poradním orgánem vedení univerzity.
Prosazovat zájmy studentů v jednotlivých akademických senátech.

Činnost:

V říjnu 1997 proběhly právoplatné volby studentských zástupců do akademických senátů a do Kolejní rady 17. 11. 1997 se konala na Pernštyňově náměstí manifestace ke Dni boje studentů za svobodu a demokracii za účasti poslankyně Senátu Parlamentu ČR, představitelů Univerzity Pardubice a představitelů města Pardubic, školství a kultury.

Dne 19. 11. 1997 se uskutečnilo setkání studentů s vedením FChT.

29. 11. 1997 se pět našich členů zúčastnilo Celostátní konference studentů v Praze, která informovala širokou studentskou veřejnost o činnosti předsednictva Studentské komory Rady vysokých škol a snažila se najít jednotný postup pro jednání o vysokoškolském zákonu.

Současné složení Studentské rady Univerzity Pardubice:

Akademičtí senátoři:

za FChT:

za DFJP:

Jan Vališ	Alexandr Chlaň
Judita Bilíčková	Marek Witczak
Vlastimil Kožený	Petra Brtníková
Václav Staněk	Iva Janáková
Olga Vlachová	

za FES:	za ÚJHS:
Pavel Jírava	Marie Hrubá
Jiří Krátký	
Milan Procházka	
Šárka Tinsová	

Kolejní rada:
Ing. Miroslav Pavlata
Jiří Pachmáň
Jan Kléma

Kontakt:
Koleje Univerzity Pardubice:
poštovní schránka B 122
informace na nástěnce v bloku B

Dny chemie

akciové společnosti Synthesia a.s. Pardubice

Od poloviny října celý měsíc probíhaly pod heslem "Bez chemie nebylo by života, bez života nebylo by chemie" v režii akciové společnosti Synthesia Semtín DNY CHEMIE. V rámci těchto dnů se uskutečnila řada akcí, kdy se nemluvilo o Synthesii v souvislosti s požárem, výbuchem nebo zraněními. Dny chemie byly zahájeny otevřením nové denítrační a koncentrační jednotky, pokračovaly akcemi sportovními, setkáními odborníků, setkáváním zástupců společnosti s veřejností, mládeží a studenty škol Pardubic, k nimž patřil i Klubový večer se studenty Univerzity Pardubice, o němž přejímáme z týdeníku Synthesia následující článek:

(vw)

"Dvouhodinová živá diskuse"

V úterý 4. listopadu patřil Univerzitní klub B vztahu Synthesie k životnímu prostředí. Přes konkurenci v podobě diskotéky starých desek v konkurenčním klubu se sešlo padesát zájemců, kteří se po úvodním desetiminutovém vstupu ředitele pro životní prostředí a.s. Syntesia Ing. Antonína Kvačka pustili do živé diskuse. Stranou zvědavých otázek nezůstala snad jediná oblast vztahující se k životnímu prostředí, zájem byl i o další okruhy, jako např. možnost zaměstnání, kariérového postupu, sponzoringu, komunikace s veřejností prostřednictvím médií atd. O zájmu svědčí fakt, že během diskuse odešlo pouze minimum účastníků, naopak další postupně přicházeli. Po dvou hodinách, kdy byly vyčerpány otázky v širokém plénu, ještě téměř hodinu diskutovali jednotliví zájemci nejen s ředitelem pro životní prostředí, ale také s tiskovým mluvčím firmy Mgr. Alešem Mokrenem, který besedu moderoval, a dále s přítomnými pracovníci oddělení vzdělávání a personálního marketingu (OVPM) Ing. Říhovou a Zavadilovou. Besedě předcházela prodejní nabídka technických, společensko-vědních i dětských amerických knih Centra pro demokracii a svobodné podnikání, která se setkala s příznivou odezvou.

Učit se žít

Nežžádanější vlastní lidí se v současnosti, jak známo, stala vysoká výkonnost a schopnost drát se, bojovat, v co nejkratší době získat co možná nejvyšší pozice, a to za účasti jen takové mravní odpovědnosti, jakou jedinec sám uzná za vhodnou.

Civilizace svou honbou za prosperitou začarovala lidstvo do bludného kruhu úspěšnosti. Fenomén úspěšnosti postupně vytlačuje ostatní hodnoty života. Člověk se přestává podílet na tvorbě duchovní struktury společnosti, nezajímá ho osud přírody, ani vlastní identita. Odcizený, přestává zajímat dokonce sám sebe. Tajemný smysl života mizí, je vytěšňován vidinou ještě důraznějšího zefektivnění výkonu mašinky, která vleče neúspěšně lidstvo k nebytí.

Disproporce mezi preferovaným mětím, které úzce souvisí s úspěšností, oproti opomíjené kvalitě bytí se nezadržitelně zvětšuje. V zájmu úspěšnosti sebou člověk nechává manipulovat, nechává se okrádat o lidství, své děti připravuje o dětství a při tom všem je ochoten věřit, že svůj osobní život pokládá na oltář pokroku, že celá ta manipulace se děje v zájmu lidstva. A ospale se svým ohlupováním a zprůměrnováním souhlasí.

A tak ohlupený, zprůměrněný, o identitu připravený člověk považuje reklamu za svůj názor, neidentické místo v nějakém sídlišti za svůj domov, lásku supluje vypočítavou hrou o větší kus prostoru na slunci, duši místo uměním živí četbou bulvárního tisku, kulturou billboardů, poslechem pokleslé hudby či komerčních televizních pořadů. Za péči o tělo pak považuje návštěvu lékařů, salonů krásy, v nejlepším případě fitcenter s mnohdy velice problematickou úrovní. O identitu připravený jedinec je pak Kafkovsky bezmocný vůči zbytnělé moci anonymního Zámku. A tato bezmocnost kruh uzavírá. Dochází k existenciální frustraci a k rezignaci, mnohdy i mravní.

A v zájmu čeho vlastně se člověk tak ochotně vzdává svého času, prostoru, své duše i svého těla, svého života? Opravdu v zájmu lidstva? To jistě ne. V zájmu nekontrolovaně bující prosperity a chamtivosti mocných, kteří dovedně tahají za drátky ohlupených.

Každý člověk byl stvořen jako jedinečný. Neexistují dva naprosto stejní, přirozenou cestou vzniklí lidé. Jedinečný člověk byl obdařen jedinečnou možností uchopit život svým vlastním, jedinečným způsobem. Ti, kteří se toho daru dobrovolně vzdali, kteří podlehli manipulaci, schopnost udělat z vlastního života svátek ztratili. Život, představovaný diktátem peněz a společenského úspěchu, si již uchopil je a úspěšně zdeformoval k obrazu svému. A tito zdeformovaní, pak opět k obrazu svému, vytvářejí zdeformovaný svět a tak dále.

Dvacáté století dává zelenou racionalistům a mechanistům, zatímco humanisty, inklinující k přirozenosti života a harmonii, zatlačuje do pozadí. Důsledkem odklonu od přirozenosti je ovšem destrukce hodnot, devastace prostředí, vztahů i života. Přitom zdravá psychika člověka netouží po ničem tolik jako po harmonii. Té vnitřní - člověka se sebou samým, těla s duší - i té vnější, člověka se společností, přírodou, vesmírem.

A zejména toto je důvod, proč se domníváme, že základní povinností každého poctivého a myslícího jedince je hledání přirozenosti, rovnováhy a vlastní identity. Jen nezaměnitelný člověk může svým nezaměnitelným Já odmítnout programové ohlupování a manipulaci, jejímž konečným výsledkem nebude nic jiného než předčasný zánik lidstva. A je už jedno, půjde-li o katastrofu jadernou, ekologickou, morální, genetickou, anebo takovou, kterou si ještě ani nedokážeme představit.

Hledáním vlastní identity a z ní vyplývající smysluplnosti, hledáme vlastně štěstí, nejen pro sebe, ale i pro přírodu a vesmír.

Co je štěstí?

Zkusme si ho představit jako komplexní harmonii. Jako rozvíjení sebe sama ve smyslu aproximace k dobru a k přirozenosti.

Domníváme se, že s nastupujícím miléním Vodnáře nadešel čas omezit otročení prosperitě, penězům, slávě a moci, čas dát se do hledání šťastného harmonického života v intencích kalokagathie. Nadešel čas učit se žít.

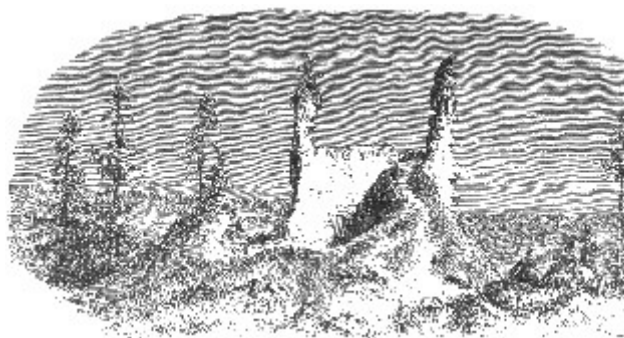
A právě toto jsme měli na mysli, když jsme před rokem experimentálně otevřeli na Fakultě ekonomicko-správní Univerzity Pardubice nový vyučovací předmět - Umění žít. Jde o koncepci, která může ovlivnit každého jedince, jeho vztah k vlastnímu zdraví, štěstí, k nalezení svého místa v proměnlivém světě, k nalezení sebe sama.

Mgr. Marcella Marboe - Hrabincová
katedra tělesné výchovy UPa

Hrad Rabštejnek

pokračování z č. 9

Predikát je jménem Matěj z Rabštejna zmíněn k roku 1360, ale není zcela jisto, zda se tento predikát vztahuje právě k našemu Rabštejnu; hradů jménem Rabštejn je v Čechách a na Moravě několik.

Zato na přelomu čtrnáctého a patnáctého století jsme již na půdě pevnější. Rabštejn drželi tehdy vladykové erbovního znamení dvou ryb, větev užívající predikátu z Orle. V Chrudimsku patřili k těm nemnohým vladykům, jimž se dařil jistý společenský vzestup. Nejen že měli hrad Rabštejn - hrad společensky povznášel, zejména jednalo-li se o příslušníka nižší šlechty, o vladyku - ale jeden z nich, Jan z Orle, byl v letech 1371 - 1389 opatem benediktinského kláštera v Opatovicích. A opat kláštera stál ve společenské hierarchii čtrnáctého století hodně vysoko.

První pramennou zprávu o hradu a jeho držitelích z orelských vladyků máme až z počátku patnáctého století, je ale zajímavá. Týká se Jana z Orle. Zemřel v roce 1405 a byla po něm svolána odúmrt', a to v Chrudimi a ve Vysokém Mýtě; v Chrudimi proto, že Rabštejn ležel v Chrudimském kraji, v Mýtě proto, že Mýtský kraj s Chrudimským sousedil a byl s ním spjat četnými vztahy.

Odúmrti byly vždy svolávány, to jest veřejně vyhlášeny, v příslušných krajských městech, svolával je královský komorník při příležitosti trhu, čímž bylo dostatečným způsobem zveřejněno, že uchazeči se mohou o odumřelý statek ucházet. Odúmrti projednával dvorský soud, jenž zasedal čtyřikrát v roce. Slovo "komorník" neznamenovalo tehdy osobního sluhu, ale vykonavatele usnesení dvorského soudu, komorníkem býval vladycký šlechtic. Dodejme, že králův komorník, "camerarius", obvykle z panské šlechty, byl správcem panovníkovy majetku, zejména pozemkového. Na Moravě byl do začátku čtrnáctého století "camerarius Moraviae" takřka místokrálem Moravy.

Co je na zprávě o odúmrti po Janovi z Orle a z Rabštejna zajímavého? Odpoví nám sama. Poslyšme jednu její část, v překladu do češtiny zní takto: "Na Rabštejně hradu zemřeli Jan a všichni dědicové a vlastníci statků Rabštejna i ostatní držby [k hradu] náležející a dosvědčené." (3)

Text je dostatečně výmluvný. Zemřeli Jan z Rabštejna a jeho mužští dědicové, to jest synové a snad i vnukové, tudíž více osob najednou, příčinu smrti ale zápis neudává. Mohlo sice jít i o událost válečnou, ale protože v zemi byl tehdy relativní klid, usuzujeme, že šlo o morovou epidemii. Poznamenejme tu, že tento pramenný doklad je jednou z těch pramenných zpráv, z nichž historická demografie posledních desítek let vyvozuje morovou epidemii v království a v markrabství v letech 1404 - 1406. Na sklonku čtrnáctého a na začátku patnáctého století to ostatně nebyla epidemie jediná. Tyto epidemie, jakož i sociální pohyby, války a lapkovství, a ovšem i jiné jevy, spoluvytvářely nejistotní - dnes bychom řekli existenciální - pocity, ovlivňující mentální klima a přispívající k předrevolučním náladám. Předhusitská doba byla svým mentalitním podložím složitá a mnohotvárná, nešlo jen o karatelské postoje kazatelů, jak se to - poněkud povrchně - namnoze vykládá. (4)

Usnesením dvorského soudu dostali odumřelý statek Rabštejn královi oblíbenci, ale od nich jej vykoupili zpět zase vladykové erbovního znamení dvou ryb, predikátu z Orle. Ti jej drželi ještě asi dvacet let, až jej za husitské revoluce někdy okolo roku 1430 prodali Hertvíkovi z Ostružna. Je zjevné, že držení Rabštejna bylo pro vladyky z Orle prestižní záležitostí, jestliže obětovali jistě značnou sumu na zpětné vykoupění hradu. Také prodej Hertvíkovi musel mít příčiny, a nejspíše to byla finanční tíseň, ale mohly působit i jiné vlivy, ku příkladu změněné společenské poměry, záležející v poklesu jedněch a ve vzestupu druhých; je to jev všech společenských převratů a revolucí, a tedy i revoluce husitské.

Ze začátku patnáctého století pochází ještě jeden zajímavý pramenný doklad, jenž se týká i Rabštejna. Je to listina z 12. října 1404, jež byla vydána na hradě Vildštejně Ješkem z Popovce seděním na Vildštejně, zpečetěna byla jím a svědky. Ti svědkové jsou Frencl z Popovce seděním na Čivicích (jeden z Ješkových synů), Jetřich z Orle seděním na Rabštejně (patrně bratr, možná i strýc Jana z Rabštejna, zemřelého v roce 1405), Trojan z Ostružna seděním na Běstvině, Vavřinec z Bezděkova seděním na Vícemilicích. Listinou vstupuje Ješek do příměří s Oldřichem z [Jindřichova] Hradce.

Vydání listiny mělo předejdu trvající deset let, byly to války vedené od devadesátých let Václavem IV. proti panské jednotě. Předním členem jednoty byl právě Oldřich z Hradce, a válečník Ješek a jeho bojová družina stáli v těch válkách v žoldu Václava IV., a tudíž také proti Oldřichovi. Jetřich z Rabštejna byl účastníkem těchto válek na králově straně jako jeden z členů Ješkovy bojové družiny (o Janovi z Rabštejna nelze říci s určitostí, zda se válečných kampaní zúčastnil).

Během deset let trvajících válek byl Václav IV. jednotou dvakrát zajat. Boje se vedly se střídavými úspěchy, méně v polních bitvách, spíše záškodnictvím a lapkováním. Ale na přelomu let 1404 - 1405 se Václav IV. chtěl nechtěl musel s odbojnou šlechtou smířit a akceptovat její spoluprádu. Předejdu k tomu byla dílčí smírná ujednání vůdců bojových družin jako byl Ješek z Popovce, s nímž se o něco později setkáváme jako se škůdcem a lapkou. Bývalí královi spojenci pokračovali totiž v tom, co uměli, ale ze záškodnického způsobu vedení války se teď už stalo lapkování pro kořist, byť si pro to našli, ať právem či neprávem, morální ospravedlnění. Via facti se tím stávali psanci.

Jetřich z Orle a z Rabštejna však zdá se tuto Ješkovu lapkovskou dráhu nesledoval, nenalézáme jej alespoň v listině ze 16. dubna 1408, jíž se Ješkovi i jeho lapkovské rotě nakonec dostalo královské milosti; moderně řečeno, byli amnestováni. Alespoň v tomhle Václav IV. na své bývalé spojence přece jenom nezapomněl. (5)

Zjistíme tudíž, že před rokem 1404 spoludržel hrad Rabštejnek, či alespoň na něm sídlil, jeden z králových vojenských spojenců, Jetřich z Orle a z Rabštejna. Že patřil k šlechtě vladycké, odpovídá poměrům doby, protože ve sporech a válkách s velkou šlechtou tvořila význačnou společenskou a především vojenskou oporu Václavovi IV. právě šlechta vladycká.

Položme si proto otázku: Jakou roli hrál hrad Rabštejn - fortifikace měly ve válečnictví oněch dob prioritní funkci - ve struktuře statků v této části Železných hor? Problém nelze postavit jinak než jako otázku, protože odpověď nebude než pravděpodobným předpokladem. Máme totiž k dispozici pouze prameny povahy nepřímé, takže exaktní vyjádření právního charakteru pramenná základna nedovoluje.

Posuďme nejprve statek hradu, jenž byl právě tak skrovný jako hradní areál. [Mnohý by tu možná raději než "statek" četl slovo "panství", ale slovo "statek", "statky" lépe odpovídá předhusitskému právnímu termínu "bona" [plurál], jak jej nacházíme ve dvorských a zemských deskách.]

Statkem hradu Rabštejn byl úzký pruh země pouze se dvěma vesnicemi, Lhotou [Rabštejnskou] a Týncem [Smrkovým], jenž ale k hradu patřil jen polovinou, a pak už to byly jen dva poplužní dvory, jeden před hradem a druhý v Sobětuších. V porovnání s jinými feudálními statky předhusitské doby je tento statek statkem jen trochu zámožnějšího vladyky, leč má to, co vladycký statek obvykle neměl, hrad. Rabštejn byl sice hrad nevelký, ale byl to hrad. Terminologický omyl v interpretaci pramenů to není, a také nejde o vyjadřovací ledabylost těch, kdo diktovali a psali. Vladycká i panská šlechta v časech, o nichž hovoříme, myslila ještě veskrze válečnický, takže prameny přesně odlišují, kdy jde o "hrad" a kdy jde o "tvrz" (v latině pramenů "castrum" a "munitio"). Rabštejn je vždy "Rabsteyn castrum".

Podíváme-li se na kartografické zobrazení feudálních statků v předhusitském Chrudimsku, vidíme, že Rabštejn a jeho stateček byl obklopen církevními a zeměpanskými statky. Na jihu a západě to byl Bojanovský újezd benediktinského kláštera ve Vilémově, na severu vesnice Stolany s lesním újezdem, ta patřila benediktinskému klášteru v Opatovicích, na západě se rozkládal lesní újezd Královská hůra, jenž náležel ke královskému věnnému městu Chrudimí. Úzký pruh země, v němž leží Rabštejn a jeho dvě vesnice, nepatří ke starému sídelnímu území, v němž se nejen v Chrudimsku, ale i v jiných krajích obvykle rozkládala vladycká držba.

Zde v této oblasti Chrudimska byla drobná vladyctví o jedné či dvou vesnicích, a někdy také dělící se jen o jednu vesnici, až za tímto obvodem.

Vyvodíme z toho tudíž další otázku: Proč je ten v podstatě vladycký stateček položen takto, uprostřed půdy církevní a zeměpanské? (Nezapomínejme také: V právních poměrech starých Čech byla klášterní půda pokládána za půdu zeměpanskou!)

Docházíme z toho k závěru, pravda hypotetickému, a proto opět formulovanému jako otázka: Nemohlo jít o vasala, buď zeměpanského, nebo o vasala některého z klášterů, o vasala, jehož stateček vznikl v dobách, kdy zeměpanská darování dala základ ke zmíněným klášterním újezdům Bojanovskému a Stolanskému? Seděl sice ten vasal na půdě svobodné, ale zavázán služebním poměrem zeměpánu nebo klášteru.

Odpověď není tedy než pravděpodobným předpokladem, jenž má ale jednu závažnou oporu v písemných pramenech. Tou oporou je válečnická služba, kterou v letech 1394 - 1404 konal Jetřich z Orle a z Rabštejna pro krále Václava IV. Předpoklad vasalství se tím stává pravděpodobnější, a pokud platí, vysvětluje se tím také role Rabštejna ve struktuře feudálních statků v této části Železných hor. Lze mít za to, že to byl hrad a statek vasala, královského (to spíše), nebo klášterního. (6)

K pramenům studie a k literatuře o problematice v ní sledované: Základnu písemných pramenů této studie tvoří torosa zemských desek a dvorské desky, jakož i listiny, vyprávěcí prameny jen okrajově. Citaci všech pramenů ke studii o Rabštejnu nalezne zájemce v autorově knize "Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku" (v tisku), kde podrobně o struktuře statků i o jednotlivých hradech. Ješka z Popovce autor vysledoval ve studii "Lapkové na českém východě", Československý časopis historický 18, 1970. Podstatným hmotným pramenem je torso hradní konstrukce Rabštejnu. Základní poučení o Rabštejnu přinesl August Sedláček: Hradby, zámky a tvrze království Českého I, Praha 1882; jeho práci je dnes nutno doplnit novějšími poznatky - Tomáš Durdík: Encyklopedie českých hradů, Praha 1995, heslo Rabštejnek. O husitství je zásadním dílem František Šmahel: Husitská revoluce I - IV, Praha 1995-1996, kde k předpokladům revoluce zasvěceně a zevrubně ve svazcích I a II. Pestré pohledy na život středověku (bohatý ilustrační materiál) - J. Petráň a kol.: Dějiny hmotné kultury I 1-2, Praha 1985.

doc. PhDr. Jaroslav Teplý, CSc.

Poznámky:

3) K pramenným zprávám o držitelích hradu viz pozn. 6.

4) K morovým epidemiím této doby nejnověji E. Maur: Obyvatelstvo Českých zemí ve středověku In: Dějiny obyvatelstva českých zemí, Praha 1996, s. 60 n.; k předhusitské problematice zevrubně F. Šmahel: Husitská revoluce I, Praha 1995, zvl. s. 189 n. a týž: Husitská revoluce II, Praha 1996, zvl s. 7 n.

5) K lapkování a škůdcovství J. Teplý: Lapkové na českém východě, Československý časopis historický 18/1970 s. 283 n., kde jsou citovány prameny včetně zmíněných dvou listin.

6) K držbě půdy šlechty a církve a k obrazu zasídlení J. Teplý: Feudální pozemková držba v předhusitském Chrudimsku (v tisku), kde jsou citovány všechny prameny k této studii.